

16
EKONOMISK POLITIK

Makteliten

– klyftorna större än någonsin

*En studie av inkomstutvecklingen
för makteliten perioden 1950–2014 och
en studie av VDars globala arbetsmarknad*

Landsorganisationen i Sverige

Denna rapport redovisar maktelitens inkomstutveckling under åren 1950–2014 i relation till den genomsnittliga lönen för en industriarbetare. Detta är den sextonde rapporten i LOs serie om den svenska makteliten.

Författare:

Jeanette Bergström, Anna Almqvist och Anders Eld

På omslaget:

Joel Jansson, 34 år, Handels,
cykelmekaniker vid Mobila cykeldepån, Bonne Mecanique, Bagarmossen

© Landsorganisationen i Sverige 2016

Omslagsfoto: Lars Forsstedt

Grafisk form: LO

Produktion och tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2016

ISBN 978-91-566-3138-2

LO 16.02 1 000

Innehåll

Sammanfattning	6
Den svenska maktelitens inkomster 1950–2014	9
Inledning	9
Näringslivet leder stort	10
En jämförelse mellan	
ekonomisk, demokratisk och byråkratisk elit	15
Hur står det till med jämställdheten?	23
Inkomstutvecklingen för arbetsmarknadens parter	26
Andra sätt att mäta inkomstskillnader	30
Toppdirektörerna är inga superstjärnor	34
(Myt)bilden av företagsledarna som	
störvilt på en global arbetsmarknad	34
Direktörerna stannar kvar på hemmaplan	35
Svenska storföretag väljer utländska	
medborgare från de egna leden	38
Dags att lägga superstjärnemyten åt sidan	44
Förteckning och länkar till citerade forskningsrapporter	45
BILAGA 1. Om rapportserien	46
BILAGA 2. De elva maktgrupperna, årsinkomst i kronor 1950–2014	55
BILAGA 3. De elva maktgrupperna uppdelade på kön, sammanräknad inkomst 1950–2014	61
BILAGA 4. Makteliten samtliga positioner, inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 2014 i kronor	67
Tidigare rapporter i LOs serie om den svenska makteliten	74

Tabell- och diagramförteckning

Tabeller

1.1A–C	Maktelitens inkomst	12–14
1.2A–D	Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i den ekonomiska makteliten 1950–2014	19–22
1.3	Inkomsterna för arbetsmarknadens parter 1950–2014	28
2.1	VDar vid världens 500 största företag	36
2.2	Medborgarskap bland VDarna på svenska storföretag	39
2.3	Andelar av VDarna med olika medborgarskap under olika tidsperioder	40
2.4	Antal VD-rekryteringar uppdelat på medborgarskap	41
2.5	Andel av VD-rekryteringarna som tillföll olika medborgarskapsgrupper	41
2.6	14 rekryteringar av utländska medborgare som storföretagen har gjort	42

Diagram

1.1	Maktgruppernas och statsministerns inkomster 2012–2014	15
1.2	Inkomstutvecklingen i maktelitens huvudgrupper 1950–2014	17
1.3	Maktelitens inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 1950–2014	18
1.4	Andel kvinnor i maktelitens tre huvudgrupper 1950–2014	24
1.5	Maktgruppernas inkomster för kvinnor och män 2014	25
1.6	Maktelitens inkomster för kvinnor och män 1950–2014	26
1.7	Inkomster för arbetsmarknadens parter 1950–2014	27
1.8	Inkomster för ordförande i LO och VD i Svenskt Näringsliv 1950–2014, sammanräknad inkomst	29
1.9	Gini-koefficient för faktorinkomst respektive disponibel inkomst/konsumtionsenhet inklusive kapitalvinst för individer i familjeenheter samt maktelitens inkomster i antal industriarbetarlöner	31
1.10	Toppinkomstandelar inklusive kapitalvinster	32
2.1	Medianersättning 2008 för verkställande direktörer vid storföretag i Europa och USA	37

Sammanfattning

Historiskt stora inkomstskillnader

Maktelitens genomsnittliga inkomster före skatt var 18,3 industriarbetarlöner 2014, den största skillnaden hittills. Det innebär också att maktelitens relativa inkomster har legat på samma nivå de senaste 5 åren. År 2007 var inkomstskillnaden nästan lika stor i vårt urval, då det behövdes 18,2 industriarbetare för att få ihop till en maktelitinkomst.

Den inkomst som vi mäter för makteliten är arbetsinkomst samt inkomster från kapital och näringsverksamhet. År 2014 var den genomsnittliga sammanräknade inkomsten före skatt i makteliten 6,3 miljoner kronor, att jämföra med en genomsnittlig industriarbetarlön på 343 000 kronor. Per månad blir det 524 460 respektive 27 920 kronor.

År 1950, denna undersöknings första år, var maktelitens genomsnittliga inkomst 11,1 industriarbetarlöner. 1980 var skillnaden i inkomster mellan maktelit och industriarbetare minst och motsvarade då 4,9 industriarbetarlöner.

Näringslivets direktörer tjänar mest

Skillnaderna i inkomst mellan de tre olika elitgrupper som ingår i rapporten – den ekonomiska, den demokratiska och den byråkratiska eliten – är stora. Av de tre grupperna är det framför allt den ekonomiska eliten, vilken omfattar 50 verkställande direktörer i näringslivet, som har ökat sina inkomster i förhållande till industriarbetarlönen de senaste årtiondena.

Skillnaderna mellan en vanlig löntagare och den ekonomiska eliten var tidigare i vårt material som störst 2007, året före finanskrisen. Detta år motsvarade den genomsnittliga inkomsten i denna grupp 50,8 industriarbetarlöner. År 2014 hade de 50 direktörerna mer än någonsin tidigare, i snitt en inkomst på 53,7 industriarbetarlöner. Det motsvarar betydligt mer än vad en industriarbetare får ihop under en hel livstids arbete.

De andra två elitgrupperna har betydligt lägre inkomster. Den demokratiska eliten, förtroendevalda, hade i genomsnitt en inkomst på 4,1

Inkomstutvecklingen i maktelitens huvudgrupper 1950–2014

Antal industriarbetarlöner

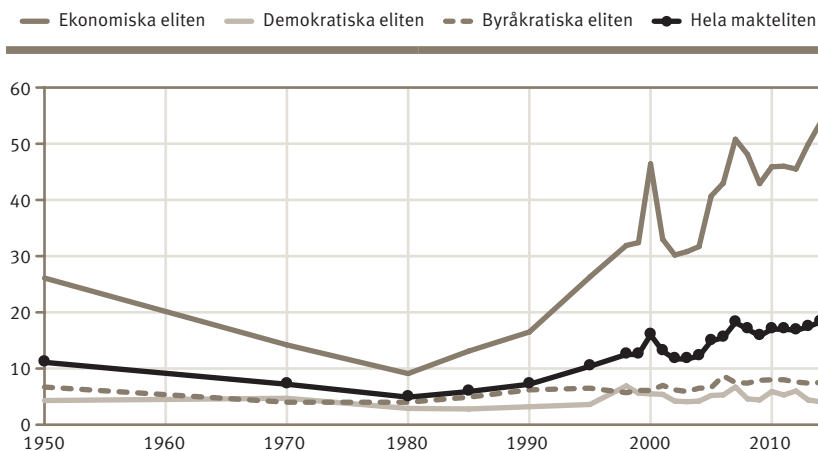

Diagram 1.2

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

industriarbetarlöner 2014. År 2007 blev även för denna grupp ett toppår med snittinkomst på 6,7 industriarbetarlöner. 2009 sjönk inkomsten till 4,4 industriarbetarlöner. Startåret 1950 var inkomsten 4,3 industriarbetarlöner. Den byråkratiska elitgruppen, främst högre tjänstemän i offentlig sektor, hade i genomsnitt 7,5 industriarbetarlöner i inkomst 2014. Mellan åren 1950 och 2005 pendlade inkomsten runt drygt 6 industriarbetarlöner.

Få kvinnor och med lägre inkomster

Jämställdheten går mycket långsamt framåt i den ekonomiska makteliten. Före år 2000 fanns inte någon kvinna i denna grupp och 2014 är enbart två av näringslivets 50 ledande chefer kvinnor, som mest har det under två år varit tre kvinnor i gruppen.

Fram till 2005 ökade andelen kvinnor i den demokratiska eliten. År 2005 var 38 procent av denna grupp kvinnor. Sedan dess har utvecklingen gått tillbaka och år 2014 var andelen kvinnor 35 procent. Trenden är dock generellt positiv, andelen ökar, men med stora hack.

I den byråkratiska eliten har andelen kvinnor ökat relativt stadigt. Under tio år mellan 1999 och 2009 dubblerades andelen kvinnor, från 14 till 30 procent, och är 33 procent 2014.

Den genomsnittliga inkomsten för kvinnorna i hela makteliten är 2014 cirka 34 procent av männens. Andelen har legat på nivån drygt 30 procent sedan år 2004 då den var 45 procent. Sista två åren har 2 kvinnliga direktörer fått stora inkomster, vilket drar upp snittet. Samtidigt som antalet kvinnor inom makteliten ökar något så fortsätter männens inkomster att vara betydligt högre.

Toppdirektörerna är inga superstjärnor

De stigande lönerna för direktörerna förklaras ibland med att de tack vare sina unika begåvningar antas vara aktörer på en internationell arbetsmarknad med höga löner. Om Sverige inte skulle hänga med i lönesättningen skulle vi gå miste om de bästa förmågorna.

Tidigare internationella studier av storföretags VD-rekryteringar (till de så kallade Fortune 500 företagen) har visat att lejonparten av utnämningarna är internrekryteringar (89 procent). Bland de få externrekryteringarna som gjorts har endast en mindre del av VDarna värvats från ett annat land. I denna rapport undersöks hur stor andel av de verkställande direktörerna för de 25 största bolagen i Sverige, under de senaste 25 åren, som varit utländska medborgare. Av de få som inte är svenskar kommer många från de andra nordiska länderna. I en närmare granskning framkommer att rekrytering av utländska medborgare övervägande har skett internt. Vanligt är att personen ifråga haft en lång historia inom företaget eller dotterbolagen. Det framstår som en konsekvens av att flera svenska koncerner har blivit allt större och växt bortom hemlandets gränser.

Den svenska maktelitens inkomster 1950–2014

Inledning

Den krets anställda som har de högsta befattningarna inom näringsliv, politik, ekonomi och andra viktiga samhällsområden återfinns inte som en egen grupp i den offentliga lönestatistiken. Vi vill synliggöra skillnaderna mellan vanliga löntagares och elitens inkomster. Vår utgångspunkt är att det har betydelse om makteliten har långt högre inkomster än de människor som påverkas av deras beslut. Det säger också något viktigt om vårt samhälle om skillnaderna trendmässigt ökar eller minskar.

I detta kapitel redovisas maktelitens inkomstutveckling under åren 1950–2014 och jämförs med industriarbetarlönens utveckling under samma period. Metoden gör det möjligt att följa hur relationen mellan industriarbetare och den grupp som vi har definierat som makteliten i samhället har förändrats över en tidsperiod på över sextio år.

Vi gör en granskning av sammanlagt 197 positioner i näringslivet, politiken och samhället i övrigt. Från början hade vi 200 positioner men några positioner i gruppen arbetsmarknadens parter har försvunnit genom sammanslagningar.

Vilka ingår i makteliten?

Det urval av positioner eller befattningar som vi anser ger störst makt och inflytande över det svenska samhället har delats in i elva maktgrupper:

- Näringslivets verkställande direktörer
- Politiker och höga tjänstemän i regering och riksdag
- Representanter för arbetsmarknadens parter
- Generaldirektörer och verkställande direktörer i statliga myndigheter och bolag
- Politiker och höga tjänstemän i de 10 största kommunerna
- Chefer i kommunala bolag i de tre största städerna
- Representanter för det traditionella "överhetssamhället" det vill säga hovet, domstolarna, kyrkan, militären och utrikesförvaltningen

- Mediachefer/redaktörer och journalister
- Representanter för universitets- och forskarvärlden
- Chefsekonomer inom näringslivet och hos arbetsmarknadens parter
- Representanter för folkrörelseorganisationerna

All inkomst – inte enbart lön

Många höga positioner medför sidouppdrag som också ger inkomst, till exempel styrelseuppdrag. Summan av inkomsterna ger därför en bättre bild av den faktiska ekonomiska situation som positionen ger än vad själva lönen gör. Det är också denna inkomst vi kan få uppgifter om från Skatteverket. De siffror som redovisas i detta kapitel gäller därför de sammanlagda inkomsterna för den person som innehar en särskild position under granskningsåret, inte endast grundlönen för positionen i sig.

För alla positioner redovisas två inkomstmått före skatt – inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst (se tabell 1 samt bilagorna). I den senare inkomsten ingår även avkastning på kapital och inkomster/avdrag för näringsverksamhet. Jämförelserna med industriarbetarlönen görs endast utifrån den sammanräknade inkomsten före skatt. Välbetalda positioner innebär ofta att innehavaren med tiden kan bygga upp en förmögenhet som genererar kapitalinkomster eller inkomster av näringsverksamhet. Därför anser vi att det ger en mer rättvisande bild av den ekonomiska situationen om vi utgår från den sammanräknade inkomsten för makteliten, istället för enbart inkomst av tjänst.

En utförlig redogörelse för positioner, urval och metod för hela rapportserien finns i bilaga 1.

Näringslivet leder stort

Den genomsnittliga inkomsten för hela makteliten, såsom vi definierat den, är 18,3 gånger större än en industriarbetarlön år 2014. Det innebär att en genomsnittlig sammanräknad inkomst före skatt för denna grupp var 6,3 miljoner kronor, att jämföra med en industriarbetarlön på 343 000 kronor.

I näringslivsgruppen, bestående av 50 verkställande direktörer i de största bolagen, inom sju branscher i Sverige, är den genomsnittliga inkomsten 18,4 miljoner kronor, vilket motsvarar så mycket som 53,7 industriarbetarlöner. I vårt material ingår tre VDar med inkomster mot-

svarande 294, 382 respektive 1 396 industriarbetarlöner. Dessa inkomster har i sammanräkningen satts till 200 industriarbetarlöner.¹ Om ovan nämnda maxgräns inte hade använts skulle genomsnittet för direktörerna ha blivit inkomster som är 83 gånger större än en industriarbetarlön.

Statliga bolag tar upp kampen

Som nummer två i denna inkomstliga kommer gruppen generaldirektörer och VDar i statliga bolag, 10 stycken, med en genomsnittlig inkomst på 19,3 industriarbetarlöner. Gruppens genomsnitt lyfts av de höga inkomsterna hos de verkställande direktörerna i Telia (43), Vattenfall (56) och Posten (27). Om dessa tre exkluderas sjunker genomsnittsinkomsten till 12,6 industriarbetarlöner. Sedan bolagiseringen av statliga myndigheter inleddes i början på 1990-talet har lönerna för de högsta cheferna i dessa verksamheter allt mer anpassat sig till det privata näringslivets nivåer.

På tredje plats kommer ekonomgruppen som består av chefsekonomer hos tre stora banker och hos fem av arbetsmarknadens parter, samt chefen för Stockholmsbörsen (en del av Nasdaq OMX) och generaldirektören för Finansinspektionen, 10 stycken. Dessa tjänar i genomsnitt 8 industriarbetarlöner. Snittet dras upp av SEBs chefsekonom, som tjänar 25 gånger mer än en industriarbetare. Exkluderas hen blir den genomsnittliga inkomsten motsvarande 6 industriarbetarlöner.

Fjärdeplatsen har gruppen som består av arbetsmarknadens parter representanter, 25 stycken, de tjänade i genomsnitt 6,8 industriarbetarlöner. VD och förhandlingschefen på Svenskt Näringsliv samt VD på Teknikföretagen har högre inkomster (motsvarande 25, 23 respektive 20 industriarbetarlöner). Om dessa exkluderas blir genomsnittet 4,6 industriarbetarlöner. Ordförandebytet på Svenskt Näringsliv 2013 medförde betydligt lägre inkomster för den positionen varvid hela gruppens medelvärde sjönk.

Sedan kommer gruppen som består av chefer inom media/redaktörer och journalister, 16 stycken. De tjänade 6,7 industriarbetarlöner i genomsnitt. Men om cheferna på Aftonblader och Svenska Dagbladet, som tjänar 14 respektive 22 industriarbetarlöner, tas bort blir genomsnittet 5,1 industriarbetarlöner.

¹ Se bilaga 1 för uträkningsmetoder.

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för samtliga maktgrupper 2014 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
MÄN OCH KVINNOR			
Näringslivet	50	45,8	53,7
Regering/riksdag	22	3,9	4,5
Arbetsmarknadens parter	25	6,2	6,8
Statlig verksamhet	10	18,9	19,3
Kommuner	20	4,1	4,0
Kommunala bolag	12	4,5	4,5
Överhetssamhället	11	4,1	5,3
Universitet/forskarvärlden	10	4,2	4,4
Media	16	6,8	6,7
Ekonomer	10	6,5	8,0
Folkrörelseorganisationer	11	4,2	4,1
Hela makteliten	197	16,1	18,3

Tabell 1.1a

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Därnäst kommer det traditionella överhetssamhället, det vill säga hovet, domstolarna, kyrkan, militären och utrikesförvaltningen, 11 stycken, där elitgruppen hade genomsnittliga inkomster som motsvarar 5,3 gånger en industriarbetarlön. Om kungens kapitalinkomst exkluderas, det finns ingen inkomst av tjänst, blir genomsnittet 4,1 industriarbetarlöner.

Politiker och höga tjänstemän, flera från regering och riksdag, 22 stycken, tjänade i genomsnitt 4,5 industriarbetarlöner. Talmannen hade stora kapitalinkomster och tjänade lika mycket som 15,5 industri-

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för männen inom maktgrupperna 2014 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
MÄN			
Näringslivet	48	45,2	53,2
Regering/riksdag	15	3,9	4,7
Arbetsmarknadens parter	16	5,9	7,0
Statlig verksamhet	7	22,5	22,9
Kommuner	14	3,6	3,5
Kommunala bolag	7	4,4	4,4
Överhettssamhället	8	4,1	5,7
Universitet/forskarvärlden	5	4,7	4,8
Media	10	7,6	7,4
Ekonomer	8	6,5	8,2
Folkrörelseorganisationer	7	4,7	4,6
Maktelitens alla män	145	19,3	22,6

Tabell 1.1b

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

arbetare. Tas denna position bort blir genomsnittet 3,9 industriarbetarlöner.

Makteliten i 12 kommunala bolag tjänade 4,5 industriarbetarlöner, 10 positioner inom universitet/forskarvärlden tjänade 4,4 industriarbetarlöner och de 20 positionerna inom kommunerna tjänade 4 industriarbetarlöner i genomsnitt.

Den grupp som består av representanter/ledare för folkrörelseorganisationerna, 11 stycken, tjänade i genomsnitt 4,1 industriarbetarlöner. I denna grupp finns två positioner som avviker uppåt, nämligen KFs

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för kvinnorna inom maktgrupperna 2014 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
KVINNOR			
Näringslivet	2	59,4	66
Regering/riksdag	7	4,1	4,0
Arbetsmarknadens parter	9	6,6	6,6
Statlig verksamhet	3	10,6	10,8
Kommuner	6	5,3	5,2
Kommunala bolag	5	4,6	4,6
Överhettssamhället	3	4,0	4,2
Universitet/forskarvärlden	5	3,8	4,0
Media	6	5,6	5,6
Ekonomer	2	6,6	7,0
Folkrörelseorganisationer	4	3,3	3,2
Maktelitens alla kvinnor	52	7,4	7,7

Tabell 1.1c

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

koncernchef och LRFs VD med 6,4 respektive 7,3 industriarbetarlöner. Räknas dessa bort blir genomsnittet 3,5 industriarbetarlöner.

Diagram 1.1 visar de elva maktgruppernas genomsnittliga sammanräknade inkomst för åren 2011–2013, uttryckt i antal industriarbetarlöner. Statsministerns inkomst visas som en egen stapel. Statsministern hade 2013 en inkomst på drygt 2 miljoner kronor, motsvarande 6,6 industriarbetarlöner. Den sammanräknade inkomsten ger statsministern en femte plats om man jämför den med övriga elitgrupper.

Maktgruppernas och statsministerns inkomster 2012–2014

Antal industriarbetarlöner

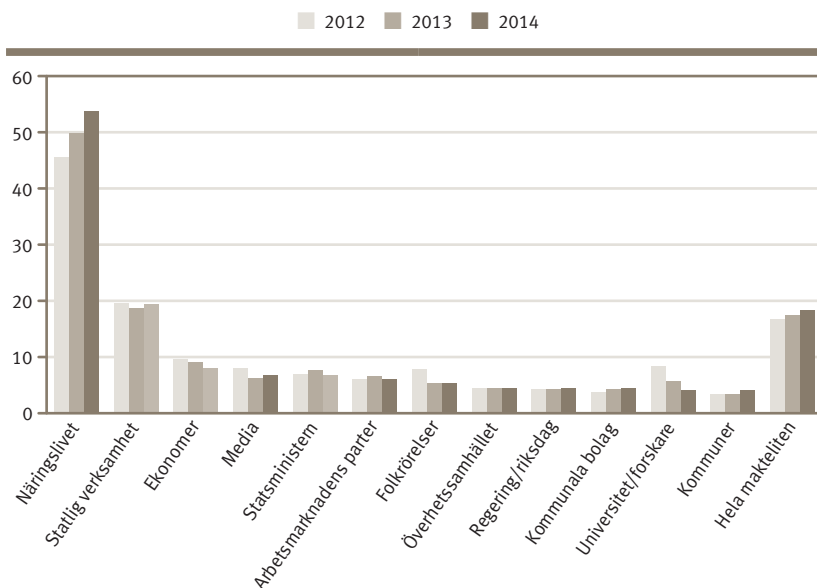

Diagram 1.1

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

En jämförelse mellan ekonomisk, demokratisk och byråkratisk elit

I var och en av de elva maktgrupperna ingår det för få personer för att det ska gå att dra några större slutsatser kring inkomstutvecklingen i respektive undergrupp. Flera grupper består bara av sammanlagt tio positioner. För att möjliggöra bredare jämförelser har vi skapat tre större grupper. Den första gruppen, som vi kallar den *ekonomiska* eliten, består av representanter för näringslivet (50 personer). Den andra gruppen, den *demokratiska* eliten, består av folk- och förtroendevalda (50

personer). Övriga (97 personer) ingår i en något heterogen grupp som vi valt att kalla den *byråkratiska* eliten. Här finns de statliga och kommunala cheferna, överhettssamhället, media, universiteten, ekonomerna, cirka hälften av gruppen arbetsmarknadens parter och några från regering/riksdag.

Den ekonomiska eliten hade en genomsnittlig inkomst motsvarande 53,7 industriarbetarlöner 2014. De två övriga grupperna hade betydligt lägre inkomster. Den byråkratiska eliten hade 7,5 industriarbetarlöner och den demokratiska eliten 4,1 industriarbetarlöner.

I den byråkratiska eliten är det åtta positioner som utmärker sig genom att de har sammanräknade inkomster överstigande 20 industriarbetarlöner. Det är Vattenfalls VD (56), Telias VD (43), Postens VD (27), TV4s VD (22), Svenskt Näringslivs VD och förhandlingschef (25 respektive 23), Teknikföretagens VD (20) och SEBs chefsekonom (25). Tas dessa åtta positioners (8 män) inkomster bort från gruppen byråkratiska eliten blir genomsnittet för denna grupp 5,5 i stället för 7,5 industriarbetarlöner.

I den grupp vi kallar den demokratiska (folkvalda) eliten motsvarar den genomsnittliga inkomsten 4,1 industriarbetarlöner. I denna grupp utmärker sig två män med över 15 industriarbetarlöner, Svenskt Näringslivs ordförande och talmannen, med 17 resp. 16 industriarbetarlöner. Om dessa undantas blir genomsnittet för gruppen 3,6 industriarbetarlöner.

Utvecklingen från år 1950 till 2014

Skillnaden mellan maktelitens inkomster i genomsnitt och industriarbetarlönen har varierat kraftigt under den tidsperiod som vi studerat. Diagram 1.2 visar utvecklingen för de tre grupperna från år 1950 och fram till 2014. För samtliga positioner i makteliten motsvarade den genomsnittliga sammanräknade inkomsten 11 industriarbetarlöner år 1950. 1980 var samma genomsnitt endast 5 gånger en industriarbetarlön. År 1995 var makteliten åter tillbaka på ungefär samma nivå som för år 1950. År 2014 tjänade maktelitens medlemmar i genomsnitt en sammanräknad inkomst på 18,3 industriarbetarlöner.

Den ekonomiska eliten hade år 1950 en inkomst som var 26 gånger större än en industriarbetares lön. Mellan 1950 och 1980 så minskade dock dessa inkomster och skillnaden var som lägst år 1980. Detta år

Inkomstutvecklingen i maktelitens huvudgrupper 1950–2014

Antal industriarbetarlöner

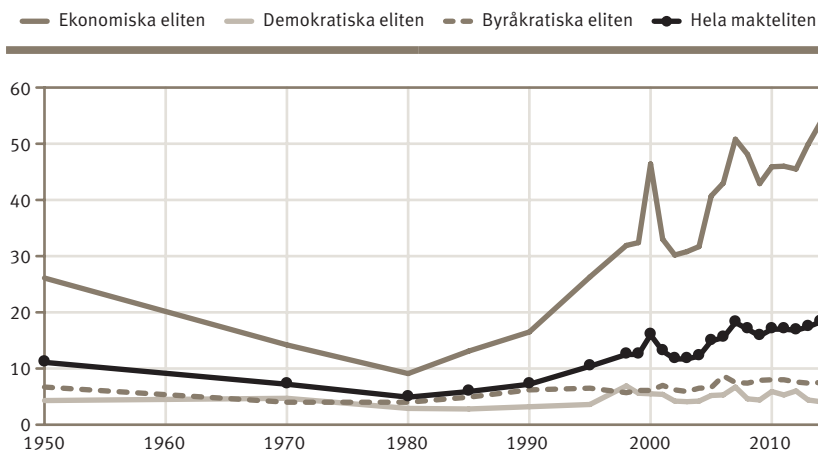

Diagram 1.2

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

motsvarade inkomsterna i denna grupp 9 industriarbetarlöner. Under denna period, i början på 1980-talet, var inkomstskillnaderna som minst i Sverige. Under senare delen av 1980-talet började skillnaden öka igen, för att år 1995 vara tillbaka på 1950 års nivå².

Under några år i början av 2000-talet framstod det som att skillnaderna mellan en vanlig löntagare och den ekonomiska eliten hade kulminerat år 2000. Detta år motsvarade den genomsnittliga inkomsten i den ekonomiska eliten så mycket som 46 industriarbetarlöner. Denna höga siffra överträffades senare av inkomstnoteringarna i näringslivet för åren 2007 och 2008 med 48 respektive 51 industriarbetarlöner. År 2013 låg inkomsterna på strax under 50 industriarbetarlöner och inne-

² Under denna period har vi endast data för åren 1950, -70, -80, -85, -90, -95.

Maktelitens inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 1950–2014 Antal industriarbetarlöner

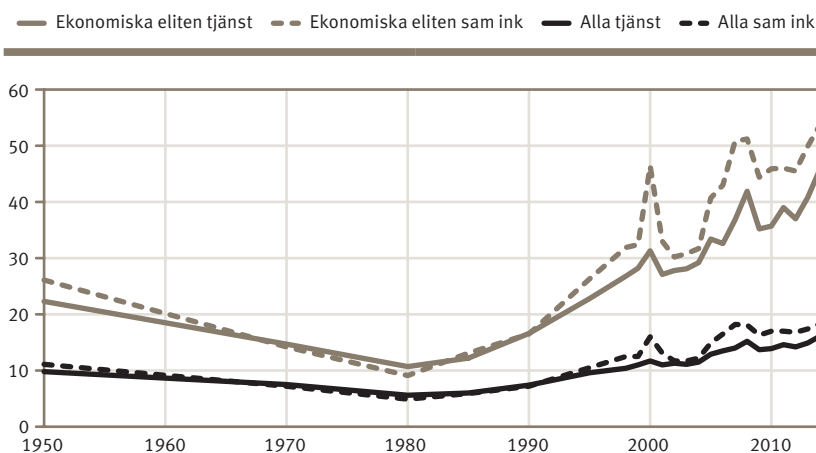

Diagram 1.3

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

varande undersökningsår är inkomsten den högsta hittills, nästan 54 industriarbetarlöner.

Den sammanräknade inkomsten för den ekonomiska eliten åren 2000, 2007 och 2008 utgjordes i ovanligt hög grad av kapitalinkomster, mellan 24–33 procent. Om man räknar bort dessa tre år blir den genomsnittliga kapitalinkomsten över alla år cirka 12 procent. Detta kan jämföras med 1980, då kapitalinkomsterna var negativa (kapitalutgifterna översteg kapitalinkomsterna) med 17 procent av den sammanlagda inkomsten. Kapitalinkomsten för år 2014 var 15 procent av den sammanräknade inkomsten.

Detta visar att de stora variationerna i inkomster under enskilda år utgörs av förändringar i kapitalinkomster. Dessa förändringar styrs i huvudsak av kraftiga upp- och nedgångar på aktiemarknaden. Mellan 1996 och år 2000 steg börsen (Affärsvärldens generalindex) med 185 procent (från 116 i årsgenomsnitt till 330) för att sedan falla med 46 procent (till 177) fram till år 2002. Den senaste finanskrisen fick till följd att börsen föll 36 procent (från 381 till 244) mellan åren 2007 och 2009.

Den demokratiska eliten hade år 1950 motsvarande drygt 4 industri-

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i den ekonomiska makteliten 1950–2014 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Ekonomiska eliten						
1950	0	0,0	50	26,1	50	26,1
1970	0	0,0	50	14,2	50	14,2
1980	0	0,0	49	9,1	49	9,1
1985	0	0,0	50	13,1	50	13,1
1990	0	0,0	50	16,5	50	16,5
1995	0	0,0	49	26,3	49	26,3
1998	0	0,0	50	31,9	50	31,9
1999	0	0,0	50	32,4	50	32,4
2000	0	0,0	50	46,4	50	46,4
2001	1	29,5	49	33,0	50	33,0
2002	1	26,7	49	30,3	50	30,2
2003	2	14,8	48	31,5	50	30,8
2004	0	0,0	50	31,7	50	31,7
2005	0	0,0	50	40,7	50	40,7
2006	1	50,6	49	42,7	50	43,0
2007	2	62,1	48	50,3	50	50,8
2008	2	58,9	48	47,7	50	48,1
2009	2	30,1	48	43,0	50	42,5
2010	2	46,1	48	45,9	50	45,9
2011	2	40,2	48	46,3	50	46,0
2012	3	34,2	47	46,2	50	45,5
2013	3	65,2	47	48,9	50	49,9
2014	2	66,0	48	53,2	50	53,7

Tabell 1.2a

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

arbetarlöner. Från denna nivå skedde en nedgång till som lägst knappt 3 industriarbetarlöner år 1980. Någon gång efter år 1985 började även inkomsterna i denna grupp att öka snabbare än industriarbetarnas och år 1998 var relationen ungefär 7 till 1. Sedan har den demokratiska elitens relativa inkomster sjunkit, till 4,1 industriarbetarlöner år 2014.

Inkomsterna i den byråkratiska eliten motsvarade startåret 1950 nästan 7 industriarbetarlöner. Utvecklingen följer samma mönster som för

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i den demokratiska makteliten 1950–2014 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Demokratiska eliten						
1950	0	0,0	58	4,3	58	4,3
1970	0	0,0	59	4,7	59	4,7
1980	2	2,2	58	2,9	60	2,9
1985	4	2,1	56	2,9	60	2,8
1990	6	2,5	54	3,3	60	3,2
1995	14	3,2	47	3,8	61	3,6
1998	15	3,4	41	4,2	56	6,9
1999	14	3,5	42	6,3	56	5,6
2000	11	3,5	42	6,1	53	5,5
2001	14	3,5	39	6,1	53	5,4
2002	17	3,4	35	4,5	52	4,2
2003	19	3,4	33	4,6	52	4,1
2004	18	3,6	34	4,5	52	4,2
2005	20	3,5	32	6,3	52	5,2
2006	18	3,6	34	6,2	52	5,3
2007	16	4,0	36	7,9	52	6,7
2008	14	4,0	36	4,7	50	4,6
2009	15	3,9	35	4,7	50	4,4
2010	13	4,5	37	4,8	50	5,9
2011	14	3,6	36	5,9	50	5,3
2012	15	3,5	35	7,0	50	6,0
2013	18	3,3	32	5	50	4,4
2014	18	3,4	33	4,5	51	4,1

Tabell 1.2b

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

övriga elitgrupper och skillnaderna var sålunda som minst i början av 1980-talet (motsvarande 4 industriarbetarlöner), för att sedan vända uppåt. Under 1990-talet varierade den genomsnittliga inkomstrelationen för denna grupp och industriarbetarna mycket lite. Sedan år 1990 har den rört sig runt 6 industriarbetarlöner. De senaste åren har dock skillnaden ökat och år 2014 utgjorde gruppens genomsnittliga inkomst 7,5 industriarbetarlöner.

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i den byråkratiska makteliten 1950–2014 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Byråkratiska eliten						
1950	1	4,9	79	6,8	80	6,7
1970	1	3,2	88	4,0	89	4,0
1980	4	2,4	87	4,0	91	4,0
1985	3	3,1	87	4,9	90	4,9
1990	6	2,7	86	6,5	92	6,2
1995	10	4,2	82	6,8	92	6,5
1998	12	3,6	83	8,0	95	5,7
1999	13	4,9	78	6,3	91	6,1
2000	15	5,0	83	4,3	98	6,1
2001	17	5,7	80	7,3	98	7,0
2002	19	5,7	79	6,3	97	6,2
2003	18	5,8	79	6,0	97	5,9
2004	18	8,6	79	6,0	97	6,5
2005	22	5,0	74	7,1	96	6,6
2006	21	4,8	75	9,8	96	8,7
2007	24	4,5	72	8,4	96	7,5
2008	27	4,4	70	8,6	97	7,4
2009	29	5,2	68	9,1	97	7,9
2010	26	5,0	71	9,0	97	8,0
2011	29	5,6	68	9,0	97	8,0
2012	30	5,2	67	8,7	97	7,6
2013	31	5,7	66	8,2	97	7,4
2014	32	6,4	64	8,0	96	7,5

Tabell 1.2c

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Den årliga procentuella utvecklingen sedan 1980 visar att den ekonomiska eliten har fått 10,4 procents nominell ökning av inkomst av tjänst, varje år, industriarbetaren har fått 4,8 procent.

Hellre rik än ung

Den genomsnittliga åldern för de personer vi kallar makteliten har inte ändrats nämnvärt under den studerade perioden. År 1950 var genom-

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i hela makteliten 1950–2014 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Hela makteliten						
1950	1	4,9	187	11,2	188	11,1
1970	1	3,2	197	6,8	198	7,2
1980	6	2,3	194	5,0	200	4,9
1985	7	2,5	193	6,4	200	5,9
1990	12	2,6	190	8,2	202	7,2
1995	24	3,6	178	11,4	202	10,4
1998	27	3,6	174	13,9	201	12,5
1999	27	4,2	170	14,0	197	12,5
2000	26	4,4	174	17,8	200	16,0
2001	32	5,5	167	14,6	200	13,1
2002	36	5,3	163	13,1	199	11,7
2003	39	5,1	160	13,3	199	11,7
2004	36	6,1	163	13,6	199	12,2
2005	42	4,3	156	17,7	198	14,9
2006	40	5,8	158	18,1	198	15,5
2007	42	7,1	156	21,2	198	18,2
2008	43	6,9	154	20,1	197	17,0
2009	45	5,9	152	18,7	197	15,8
2010	41	6,9	156	19,7	197	17,0
2011	45	6,5	152	20,0	197	17,0
2012	48	6,5	149	20,1	197	16,8
2013	52	8,3	145	20,7	197	17,4
2014	52	7,7	145	22,6	197	18,3

Tabell 1.2d

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

snittsåldern 55 för dem med de främsta maktpositionerna i näringslivet. Därefter har genomsnittsåldern sjunkit något och 2014 var den 53 år. Även den demokratiska eliten hade år 2014 en lägre genomsnittlig ålder, 51 år. Tidigare var genomsnittet under en längre period 55 år i denna grupp. För den byråkratiska eliten har genomsnittsåldern länge legat kring 54 år och var densamma 2014.

Andelen 40-åringar och yngre i hela makteliten har ökat något och är

9 procent år 2014. För 10 år sedan var andelen 4 procent. I denna grupp är också inkomsterna som genomsnitt lägst, 3,4 industriarbetarlöner år 2014 om man tar bort den man som hade över 200 industriarbetarlöner. Inklusiv honom blir genomsnittet 25,2 (med max 200). Andelen personer i makteliten som är 60 år och äldre har också ökat på 10 år och utgör nu 19 procent av gruppen mot 15 procent för 10 år sedan. Även i denna grupp finns även en med över 200 industriarbetarlöner, om den tas bort har de en sammanräknad inkomst som motsvarar 12,3 industriarbetarlöner i genomsnitt. Lägg den med 200 industriarbetarlöner till, blir snittet 17,4 industriarbetarlöner.

Den yngsta personen som ingick i makteliten 2014 var 31 år och den äldsta var 72 år.

Hur står det till med jämställdheten?

Antalet kvinnor i makteliten har ökat ...

Som framgår av tabell 1.2 är och förblir makteliten en skara som kraftigt domineras av män. Endast 26 procent eller 52 av 197 maktpositioner innehas av kvinnor. Antalet kvinnor har dock ökat förhållandevis stadigt sedan någon gång på 1970-talet. Både 1950 och 1970 fanns endast en kvinna med i urvalet. 1980 var det sex kvinnor som innehade någon position i makteliten. 1990 hade denna siffra fördubblats.

Den låga andelen kvinnor gör att det är mycket få kvinnor i varje grupp. I den ekonomiska eliten är kvinnor mest underrepresenterade. År 2014 var de endast två stycken (4 procent) och så sent som 2000 fanns inte en enda kvinna med bland de 50 cheferna i näringslivet. Näst sämsta grupper när det kommer till andel kvinnor på toppositioner är ekonomerna, 2 av 10 är kvinnor.

Överhetssamhället, som under perioden 1950 till 2009 inte har inkluderat mer än en enda kvinna har från 2011 haft 3 kvinnor i gruppen, 27 procent. Totalt är jämställdheten störst inom universiteten med 50 procent kvinnor. Bland cheferna hos de kommunala bolagen var kvinnornas andel 42 procent 2014. Även media-gruppen med 38 procent hör till de mer jämställda.

I en jämförelse av de större grupperna framträder bilden av att kvinnorepresentationen har haft en stadig ökning inom den byråkratiska eliten sedan mitten av 1980-talet. Ökningen avstannade 2009 men har

Andel kvinnor i maktelitens tre huvudgrupper 1950–2014

Procent

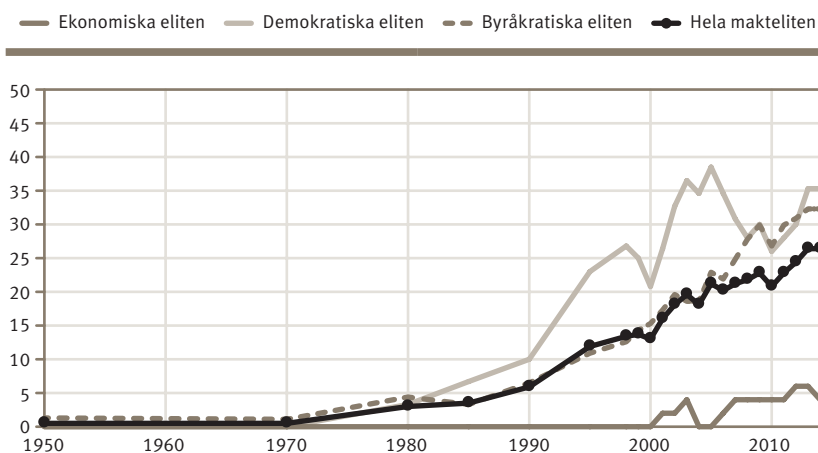

Diagram 1.4

Källa: Offentliga källor sam årsredovisningar

ökat lite år 2014 till 33 procent. Andelen kvinnor i den demokratiska eliten ökade också stadigt fram till 2005 och var då 38 procent. Sedan var den lägre under sju år, då den låg runt 30 procent, för att 2014 öka till 35 procent. Trenden bröts när det gäller den demokratiska eliten då antalet kvinnor på de utvalda positionerna i regering och riksdag minskade efter 2007. Sedan 2012 har andelen dock återigen ökat.

... men kvinnornas inkomster är betydligt lägre än männens

År 2014 hade kvinnorna i snitt 34 procent av männens inkomster i makteliten. Det är mycket få kvinnor som har högre ersättningar än genomsnittet för männen i varje grupp. I den ekonomiska eliten finns två kvinnor som tjänar betydligt mer än genomsnittet för alla kvinnor. Om dessa två direktörer räknas bort blir kvinnornas inkomstandel bara 24 procent av männens. De kvinnliga direktörerna har 104 respektive 28 industriarbetarlöner.

Kommunerna och de kommunala bolagen är de enda maktelitsgrupperna där kvinnorna har något högre inkomster än männen 2014. Inom

Maktgruppernas inkomster för kvinnor och män 2014

Antal industriarbetarlöner

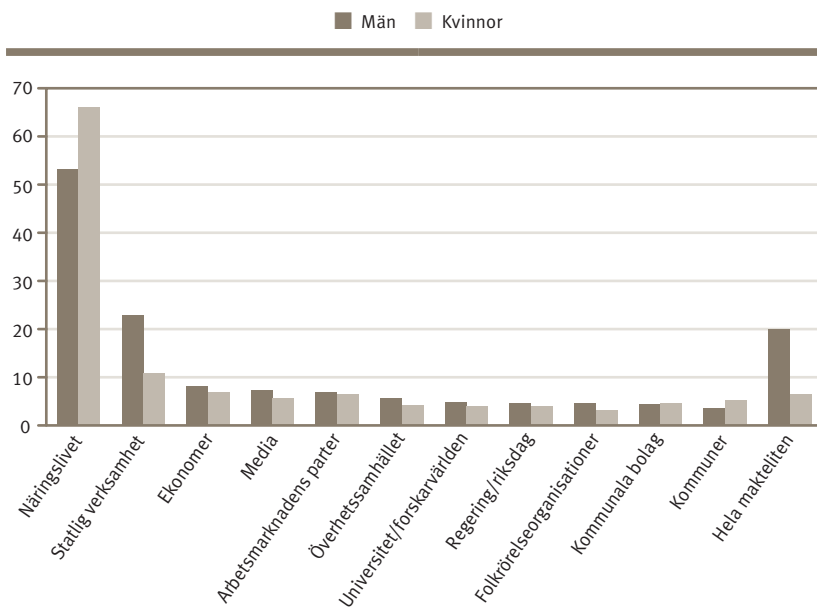

Diagram 1.5

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

kommunerna tjänar kvinnorna 49 procent mer än männen, 5,2 mot 3,5 industriarbetarlöner. Det är den kvinnliga stadsdirektören i Stockholm som drar upp genomsnittet med sin lön på 17 industriarbetarlöner. Om denna kvinna räknas bort blir kvinnornas genomsnitt lägre än männens, 2,8 mot 3,5. De kommunala bolagens kvinnor har bara något mer i inkomst än sina manliga kollegor.

Sedan 1980 har skillnaderna mellan mäns och kvinnors ersättningar ökat. Perioden före 1990 innehöll makteliten dock mycket få kvinnor. Kvinnorna, som enbart var sex stycken 1980, tjänade då i genomsnitt nästan hälften av de 194 männens inkomster (ca 45 procent). Därefter har skillnaderna ökat med undantag för första delen av 2000-talet, då männen i den ekonomiska eliten hade mindre inkomster under några år. Denna utveckling beror i hög grad på att männens inkomster i

Maktelitens inkomster för kvinnor och män 1950–2014

Antal industriarbetarlöner

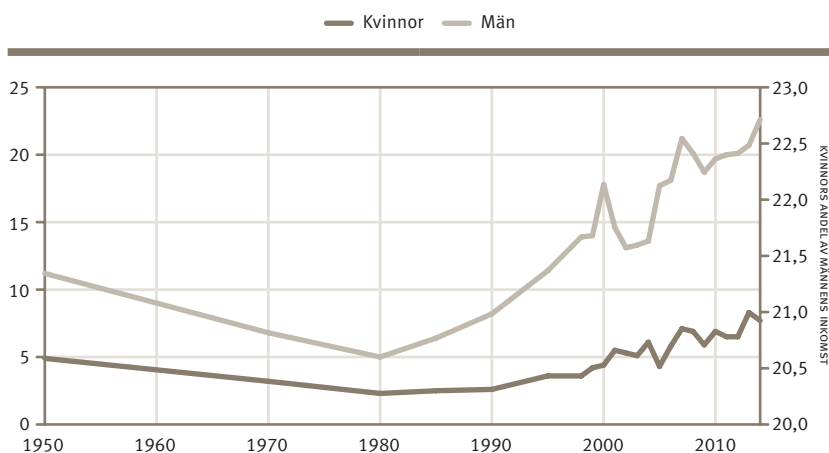

Diagram 1.6

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

större utsträckning består av kapitalinkomster, vilka har ökat betydligt snabbare under perioden. 2014 var skillnaden större än någonsin, männen fick i genomsnitt nästan 15 industriarbetarlöner mer än kvinnorna.

Inkomstutvecklingen för arbetsmarknadens parter

Vi har även i denna rapport gjort en särskild granskning av de positioner som innehas av arbetsmarknadens parter. Hur utvecklas inkomsterna för den elit som utgörs av arbetsmarknadens parter jämfört med hela makteliten.

Den fackliga elitens inkomster har inte ökat

Från LO ingår ordförande, vice ordförande samt ekonomichefen. LO-ordföranden behandlas i ett särskilt avsnitt nedan. Vidare finns ordföranden för ett antal tjänstemanna- och industriförbund samt några av deras ekonomichefer.

Bland LOs medlemsförbund är ordförandena i Byggnads, Handels, Kommunal och IF Metall med i vårt urval. Den genomsnittliga inkom-

Inkomster för arbetsmarknadens parter 1950–2014

Antal industriarbetarlöner

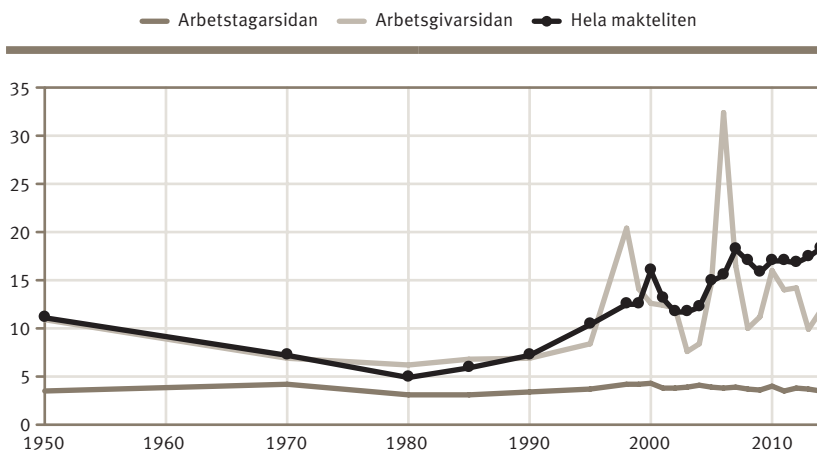

Diagram 1.7

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

sten för dessa fyra förbundsordförande var 3 gånger en industriarbetarlön år 2014. Detta kan jämföras med den genomsnittliga inkomsten 2014 för de 10 förbundsordförande som inte ingår i vårt urval, som var 2,6 industriarbetarlöner. Inkomsterna för samtliga förbundsordförande i LO framgår av bilaga 4.

I diagram 1.7 och i tabell 1.3 (på nästa sida) visas hur de fackliga företrädarnas inkomster utvecklats i relation till industriarbetarlönen. Här finns det inget tydligt mönster över tiden. Störst var skillnaden år 1998 till 2000 och 2004 då inkomsterna i gruppen motsvarade drygt fyra industriarbetarlöner. De låg på knappt fyra industriarbetarlöner 2002, vilket var något över 1950 års nivå. År 2014 var gruppens inkomst i genomsnitt 3,5 industriarbetarlöner. De fackliga företrädarnas inkomster har under hela undersökningsperioden legat mellan 3,1 och 4,3 industriarbetarlöner.

Arbetsgivarnas inkomster är stora

Arbetsgivarsidan har under hela den studerade perioden haft väsent-

Inkomsterna för arbetsmarknadens parter 1950–2014

Antal industriarbetarlöner

	Hela makteliten	Arbetstagersidan	Arbetsgivarsidan
1950	11,1	3,5	10,9
1970	7,2	4,2	6,9
1980	4,9	3,1	6,2
1985	5,9	3,1	6,8
1990	7,2	3,4	6,9
1995	10,4	3,7	8,4
1998	12,5	4,2	20,4
1999	12,5	4,2	14,1
2000	16,0	4,3	12,6
2001	13,1	3,8	12,4
2002	11,7	3,8	12,1
2003	11,7	3,9	7,6
2004	12,2	4,1	8,4
2005	14,9	3,9	14,7
2006	15,5	3,8	32,4
2007	18,2	3,9	16,5
2008	17,0	3,7	10,0
2009	15,8	3,6	11,2
2010	17,0	4,0	16,0
2011	17,0	3,5	14,0
2012	16,8	3,8	14,2
2013	17,4	3,7	9,9
2014	18,3	3,5	11,8

Tabell 1.3

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

ligt högre inkomster än arbetstagarnas representanter. Inkomsterna för denna grupp har pendlat från motsvarande 6 till 32 gånger en industriarbetares lön. År 2014 hade arbetsgivarrepresentanterna en inkomst på i snitt 11,8 industriarbetarlöner. Om vi räknar bort Svenskt Näringslivs VD och förhandlingschef samt Teknikföretagens VD blir genomsnittet 7,9 industriarbetarlöner.

Inkomster för ordförande i LO och VD i Svenskt Näringsliv 1950–2014, sammanräknad inkomst Antal industriarbetarlöner

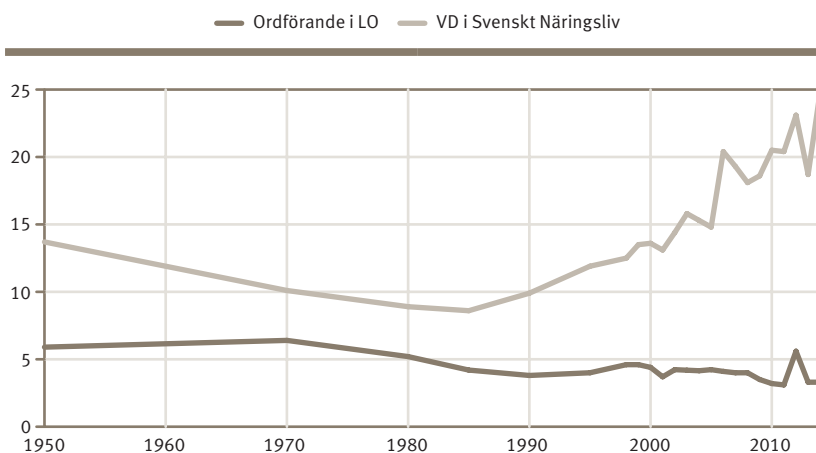

Diagram 1.8

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

LO-ordföranden

Diagram 1.5 visar inkomstutvecklingen 1950–2014 för LOs ordförande uttryckt i antal industriarbetarlöner. 1950 hade LOs ordförande en inkomst motsvarande cirka 6 industriarbetarlöner. Från och med 1985 har LOs ordförande haft inkomster som legat runt 4 industriarbetarlöner. År 2014 var den sammanräknade inkomsten 3,3 industriarbetarlöner – den näst lägsta inkomsten under hela perioden. LOs nuvarande ordförande har från det han anställdes sommaren 2012 en lön som motsvarar 3,5 industriarbetarlöner och han får inte personligen behålla arvoden från de styrelser han sitter i. Han hade ränteavdrag 2014. Att inkomsten för denna position var något högre i början av vår undersökningsperiod beror framför allt på att LOs ordförande under många år också var riksdagsledamot och då även uppbar arvode för detta.

I diagrammet visas också de relativa inkomsterna för VD i Svenskt Näringsliv, den position på arbetsgivarsidan som mest påminner om den position som LOs ordförande har på arbetstagersidan. Svensk Näringslivs VD hade 2014 en inkomst motsvarande 24,9 industriarbetares – över 7 gånger så hög inkomst som LOs ordförande.

Andra sätt att mäta inkomstskillnader

Det finns många sätt att mäta inkomstskillnader på. Vilket mått som är mest lämpligt att använda beror bland annat på tillgången till data och på undersökningens fokus. Det vanligaste ojämlikhetsmättet är troligen den så kallade Gini-koefficienten; döpt efter den italienske ekonomen Corrado Gini som definierade mättet i början av förra seklet.³ En av mättets främsta fördelar är att det beaktar alla individer i inkomstfördelningen. Varje persons inkomst jämförs i mättet med inkomsten från alla andra personer individuellt. Därefter summeras alla dessa inkomstskillnader och delas med antalet personer i observationen och med den genomsnittliga inkomsten i gruppen. Utfallet av mättet är sådant att koefficienten alltid måste landa någonstans mellan 0 och 1, där 0 betyder att alla individer har samma inkomst och att ingen ojämlikhet således existerar, medan 1 innebär att en person har hela ett lands inkomst. I praktiken observeras naturligtvis aldrig någon av dessa extremfall utan Gini-koefficienten tenderar att för till exempel disponibel inkomst variera mellan ungefär 0,20–0,25 för de mest jämlika länderna i världen och 0,6–0,7 för de mest ojämlika.

Ett annat sätt att studera inkomstskillnader på är att studera percentilkvoter. En vanlig sådan kvot är kvoten mellan den 90:de och den 10:de percentilen vilken ofta används av forskare istället för Gini-koefficienten när datan är utsatt för så kallad toppkodning. Men detta menas att en egen kategori skapats, ofta av anonymiseringskäl, för inkomster över en viss nivå.⁴ Det kan då vara bättre att använda ett mått som inte direkt beaktar dessa observationer snarare än ett mått, så som Gini, där varje enskild observation inkluderas i beräkningarna. Andra vanligt använda percentilkvoter är till exempel kvoten mellan den 90:de och den 50:de percentilen samt kvoten mellan den 50:de och den 10:de percentilen som används för att studera inkomstspridningen i den övre respektive i den undre delen av fördelningen. En annan metod för att studera inkomstojämlikhet är att studera utvecklingen av toppinkomstandelen, till exempel inkomstutvecklingen för de 10, 5, 1 eller 0,1 procenten med högst inkomster.

3 För en mer detaljerad genomgång av olika inkomstspridningsmått se till exempel Jenkins och Van Kerm (2009) "The Measurement of Economic Inequality" i Salverda *et al.* (red) "The Oxford Handbook of Economic Inequality"

4 All data i toppkategorin kan då kodas som till exempel inkomst > 2 miljoner kronor snarare än att ges sitt faktiska värde.

Gini-koefficient för faktorinkomst respektive disponibel inkomst/ konsumtionsenhet inklusive kapitalvinst för individer i familjeenheter samt maktelitens inkomster i antal industriarbetarlöner

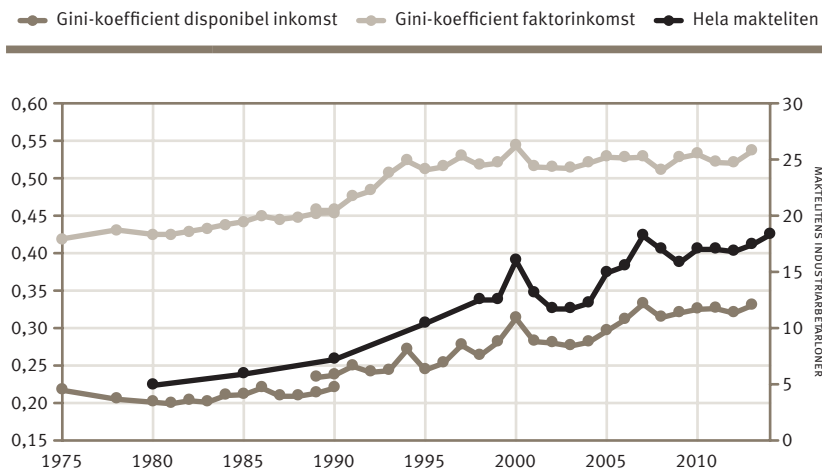

Diagram 1.9

Källa: SCB, Skatteverket samt egna beräkningar

Not. Brottet i statistiken beror på skattereformen 1990/1991. För att möjliggöra en så lång tidsserie som möjligt använder SCB för denna statistik det äldre hushållsbegreppet familjeenhet samt en äldre definition av disponibel inkomst. Beräknat i 2013 års prisnivå.

Givet dessa andra sätt att mäta inkomstskillnader på, är en naturlig frågeställning hur resultaten från den metod som används i Makteliten eventuellt varierar från resultat från mätningar med andra inkomstspidningsmått. Generellt kan sägas att de resultat som presenteras i denna rapport överensstämmer med den bild av utvecklingen av svensk inkomstjämlighet som andra mått ger: fram till cirka 1980 sjönk inkomstjämligheten i Sverige men den har sedan dess ökat kraftigt.

Med hjälp av data från SCBs undersökning Hushållens ekonomi kan en serie tas fram över Gini-koefficientens utveckling för Sverige. Data finns för åren 1975, 1978 och 1980–2013. I diagram 1.9 ovan visas utvecklingen av Gini-koefficienten för disponibla inkomster respektive faktorinkomster⁵ i Sverige. Vi kan här se en tydlig ökning av ojämlikheten

⁵ Faktorinkomst är summan av inkomster från arbete och kapital. Disponibel inkomst är summan av hushållens inkomster efter skatter och transfereringar.

Toppinkomstandelar inklusive kapitalvinster

Andel i procent

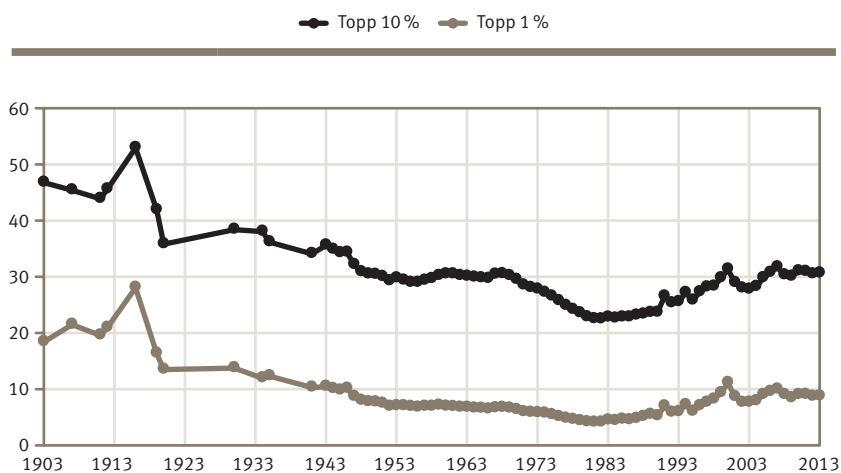

Diagram 1.10

Källa: The World Wealth and Income Database

i Sverige sedan tidigt 1980-tal. I diagrammet visas även utvecklingen av maktelitens inkomster under perioden, mätt med det mått som används i denna rapport (höger axel). Vi ser att oavsett mått så har inkomstskillnaderna ökat sedan det tidiga 1980-talet.

Toppinkomstandelar finns att tillgå för längre tidsserier än Gini-koefficienten. Dessa kan därför vara intressanta att studera för att förstå utvecklingen innan mitten av 1970-talet. Att studera just toppinkomstandelar är också, vad gäller undersökningarnas fokus, ganska snarlikt Makteliten-undersökningen. I diagram 1.10 ser vi toppinkomstandelar för Sverige för perioden 1903–2013. Här speglas också den bild som Makteliten ger. De 10 respektive 1 procenten med högst inkomster i Sverige minskade sina inkomstandelar fram till cirka 1980. Därefter har toppinkomstandelarna åter ökat.

Det finns många olika sätt att mäta inkomstspridning. Varje sätt har sina för- respektive nackdelar. Måtten kan med fördel ses som komplement – tillsammans kan de hjälpa oss att få en bättre bild av ett samhälles inkomstjämlighet.

Makteliten-metoden har tre huvudsakliga styrkor. För det första kan metoden ge en lång tidsserie. Som vi såg ovan finns data som möjliggör beräkning av Gini-koefficienten för Sverige bara tillgänglig från 1975. Även många andra inkomstspridningsmått kräver data som innebär att det endast är möjligt att studera utvecklingen över ett par decennier. För det andra ger metoden som används i Makteliten-undersökningen en tydlig, lättolkad och intuitiv bild av inkomstskillnaderna i Sverige. Betydelsen av att till exempel Gini-koefficienten för disponibel inkomst stigit från 0,20 till 0,33 sedan 1980 kan vara svår att förklara. Att makteliten 2014 tjänar 18,3 industriarbetarlöner, jämfört med 4,9 industriarbetarlöner 1980, ger däremot en tydlig bild även utan bakgrundskunskaper om uträkningsmetoden. Sist men inte minst är just makt, och den ojämlika tillgången till makt som kommer med ekonomisk ojämlikhet, en av orsakerna till att många oroar sig för och studerar fördelningsfrågor. Genom att vända på steken och utgå från makt snarare än inkomst i vårt urval studerar vi denna aspekt mer direkt än vad som görs med andra metoder för att undersöka inkomstskillnader.

Toppdirektörerna är inga superstjärnor

(Myt)bilden av företagsledarna som storvilt på en global arbetsmarknad

Utvecklingen med snabbt stigande löner för näringslivets direktör och växande gap mellan lönerna för toppdirektörerna och andra anställda har lett till omfattande debatt både i Sverige och utomlands. En dominerande förklaringsmodell i dessa diskussioner är att ledande företagsledare tillsammans med idrottsstjärnor och musikartister tillhör en särskild grupp ofta benämnd "superstjärnor" som tack vare sina unika begåvningar är bättre rustade att slå mynt av globaliseringen. Dessa grupper antas vara aktörer på en internationell arbetsmarknad kännetecknad av hög rörlighet över nationsgränserna. Det mest uppenbara exemplet på detta fenomen är antagligen fotbollstalanger som ibland jagas och erbjuds jobb av klubbar från en rad olika länder, ibland även olika kontinenter. Något som har bidragit till att spelarlönerna har stigit dramatiskt över en längre period. I denna förklaringsmodell antas att arbetsmarknaden för företagsledare fungerar på ett liknande sätt.

Detta synsätt leder i nästa led till att länder som inte hänger med i utvecklingen mot stegrande löner för näringslivets direktörer riskerar drabbas av så kallad "brain drain", där inhemska talanger lämnar hemlandet för mer lukrativa erbjudanden från andra håll. Landet riskerar också ställa sig vid sidan av jakten på toppbegåvningar från den globala talangpool som världsmarknaden erbjuder. Det kan vara sig behålla eller locka "superstjärnorna", och blir i slutändan en lekplats för medelmåttor.

På den blågula hemmaplanen har denna argumentation uttryckts av arbetsgivarorganisationen Svenskt Näringsliv som varnat för att svenska direktörer kan komma att fly utomlands på grund av låga direktörlönerna i Sverige.

"Om man har för låga löner finns det risk för att de personerna blir attraktiva på andra arbetsmarknader än just den svenska. Är det så att man har ett visst segment på arbetsmarknaden som är för lågt, så är det

ju risk för att många flyttar utomlands för en bättre lön och den utvecklingen tror jag inte gynnar Sverige på något sätt."

– Citat från Ekot-intervju med organisationens tidigare biträdande chefsekonom, Per Juth

Även i andra länder framförs likartade argument, ofta i samband med politiska försök att reglera ersättningarna till företagsledare.

"På en global marknadsplats behöver brittisk-baserade företag betala konkurrenskraftiga ersättningar för att kunna behålla internationellt rörlig arbetskraft och attrahera nya, begåvade individer, vilket är lika nödvändigt."

– Citat av Stuart Fraser, tidigare policy chairman vid City of London Corporation

Men för att denna förklaring till stigande direktörlöner ska ha giltighet krävs att arbetsmarknaden för företagsledare fungerar på det sätt som modellen antar. Marknaden som dessa begåvningar möter måste kännetecknas av hög rörlighet över nationsgränserna, och att individer med lätthet kan konkurrera om toppnivåjobb vid ett helt annat företag i ett annat land. Den svenske toppdirektören behöver helt enkelt kunna välja och vraka mellan erbjudanden på samma sätt som Zlatan Ibrahimovic kan sälla mellan kontraktserbjudandena från fotbollsklubbar runtom i världen. I det här kapitlet granskar vi om arbetsmarknaden för toppdirektörerna fungerar på detta sätt. I nästa avsnitt sammanfattas tidigare forskning på området. Därefter presenteras en helt ny kartläggning av näringslivstopporna i Sverige under en längre period. Avslutningsvis sammanfattas och diskuteras resultaten. Det framkommer att den givna bilden av företagsledarnas arbetsmarknad befinner sig långt från verkligheten.

Direktörerna stannar kvar på hemmaplan

Trots att föreställningen om att företagsledare agerar på en gränsöverskridande arbetsmarknad har fått stor utbredning, så saknas internationella studier som belägger existensen av en sådan världsomspännande konkurrensutsatt arbetsmarknad där företagsledarbegåvningar möter

VDar vid världens 500 största företag

Världsdel	Antal företag i studien	Internrekrytering	Inhemsk externrekrytering	Externrekrytering från utlandet
Nordamerika	142	124	18	0
Västeuropa	153	110	28	15
Kina	61	40	20	1
Japan	69	68	1	0
Övriga Asien	33	29	3	1
Östeuropa	9	5	4	0
Sydamerika	13	10	3	0
Australien	9	6	2	1
Summa	489	392	79	18

Tabell 2.1

Källa: Global CEO Appointments: A Very Domestic Issue, High Pay Centre

erbjudanden om direktörsjobb från företag runtom i världen. De få studier som har gjorts visar på en högst begränsad förekomst av personer på ledande poster som har ett annat medborgarskap än det som är företagets hemvist.

I en rapport gjord av David Bolchover vid tankesmedjan High Pay Centre kartläggs rekryteringar av VDar vid världens 500 största företag år 2012, enligt Fortune Global 500, varav offentliga uppgifter fanns att tillgå för 489 (för elva kinesiska företag saknades uppgifter). Fyra svenska företag ingår i studien Volvo, Ericsson, Vattenfall och Nordea. Rapportförfattaren undersöker med basis i direktörernas meritförteckningar om personen rekryterats internt inom företaget eller externt. I det sistnämnda fallet undersöks även om personen före rekryteringen var verksam inom det egna landet eller utomlands. Rapportens huvudsakliga resultat redovisas i tabellform ovan.

Sammanställningen visar att internrekryteringar står för lejonparten av VD-utnämningarna, hela 89 procent. Endast 18 av 489 VDar (motsvarande 3,7 procent) värvades från ett annat land. Av dessa var bara fyra innehavare av en annan VD-post när hen rekryterades. Västeuropa var den världsdel som hade högst andel utländska värvningar, men även här står utlandshoppen endast för tio procent av VD-rekryteringarna. För-

Medianersättning 2008 för verkställande direktörer vid storföretag i Europa och USA 1 000-tal Euro

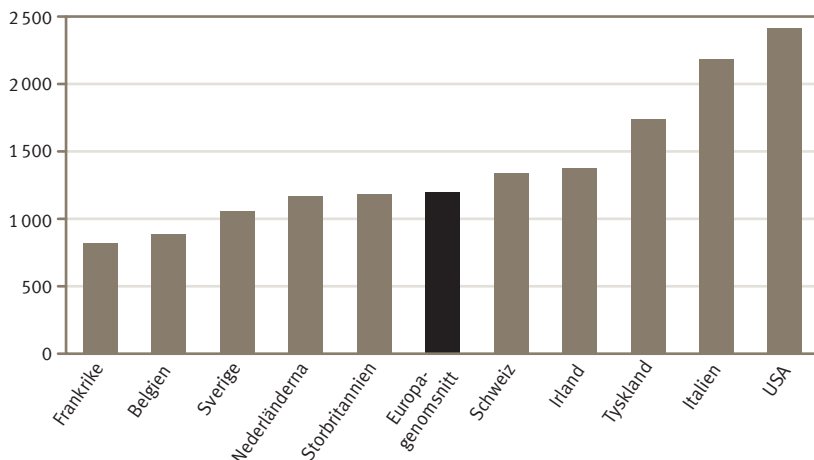

Diagram 2.1

Källa: The Executive Pay Controversy: A Transatlantic Analysis

fattarna skriver vidare att den enda förekomsten i studien av VDar som hämtats från andra kontinenter består av västeuropeiska företag som värvat individer som tidigare hade lägre befattningar vid amerikanska företag. Notervärt är också att i USA – det land som har de högsta VD-lönerna i världen – så fanns det inte ett enda exempel på en verkställande direktör som rekryterats utomlands.

I diagram 2.1 redovisas en jämförelse över ersättningsnivåer till verkställande direktör i USA och Västeuropa. Genomsnittsersättningen till amerikanska direktörer är dubbelt så hög som den som europeiska motsvarigheter erhåller. Samma studie visar även att svenska koncernchefer ersättningar ligger strax under genomsnittet bland nio europeiska länderna, men över länder som Belgien och Frankrike. Det förväntade resultatet på en fungerande konkurrensutsatt världsmarknad är att landet med högst VD-löner borde attrahera talanger från andra delar av världen, och därigenom ha en betydligt högre andel utlandsvärningar än övriga länder. På samma sätt som de största europeiska fotbollsligorna anställer de mest framgångsrika fotbollsstjärnorna från hela världen.

I en doktorsavhandling av den norske ekonomen Peder Greve studeras den internationella rörligheten på arbetsmarknaden för företagsledare. Författaren kartlägger förekomsten av utländska medborgare i de högsta ledningsgrupperna (i studien benämnt: Top Management Team) vid 415 icke-finansiella storföretag i sju europeiska länder (Danmark, Finland, Nederländerna, Norge, Schweiz, Storbritannien och Sverige) under åren 2000 till 2005. Han finner överlag en måttlig ökning av rörligheten över nationsgränserna under perioden, men trenden gäller inte för alla länderna.

I studien framkommer att de nordiska företagen är minst benägna att vända sig utomlands för att fylla poster i den högsta ledningen. Bland de fyra länderna är det främst i Finland och Sverige som utländska medborgare innehar platser i företagsledningarna. I Sverige fyller utländska medborgare mellan 17,5 och 20,7 procent av topposterna under de undersökta åren. I både Danmark och Norge är mindre än var tionde person i de högsta ledningarna innehavare av ett utländskt pass. Uppkomsten av en samnordisk arbetsmarknad för företagsledare finner författaren inga belägg för. Något Peder Greve tolkar som att hindren för utländska medborgare är ovanligt höga i Norden.

En av hans slutsatser från studien i sin helhet är att företag ”diskriminerar” mellan inhemska och utländska företagsledarförmågor på grund av upplevda informationsbegränsningar och genom att ställa hårdare krav på utländska kandidaters meriter. I kontrast till hemlandskandidater så måste utländska kandidater generellt gå igenom den interna hierarkin innan de når den högsta ledningen. Vid externrekryteringar uppvisar företagen en klar preferens för inhemska kandidater. Något som, enligt Peder Greve, sätter grundläggande begränsningar för företagsledarnas internationella rörlighet.

Svenska storföretag väljer utländska medborgare från de egna leden

Tidigare studier har undersökt förekomsten av företag som korsar nationsgränserna i jakt på nya toppdirektörer i ett bredare internationellt perspektiv, men över korta historiska horisonter. I vår nya sammanställning följer vi därför utvecklingen för svenska storföretag under en längre tidsperiod. I studien ingår de 25 största aktiebolagen sett till omsättning år 2014 med huvudkontor i Sverige – både publika och statli-

Medborgarskap bland VDarna på svenska storföretag

År	Antal svenska medborgare	Antal utländska medborgare	därav från övriga Norden
1991	25	0	0
1992	25	0	0
1993	24	1	1
1994	25	0	0
1995	25	0	0
1996	25	0	0
1997	24	1	0
1998	24	1	0
1999	24	1	0
2000	23	2	1
2001	21	4	3
2002	22	3	2
2003	21	4	2
2004	21	4	2
2005	21	4	2
2006	21	4	2
2007	21	4	2
2008	22	3	2
2009	22	3	1
2010	21	4	2
2011	20	5	2
2012	20	5	2
2013	20	5	2
2014	21	4	1
2015	21	4	2

Tabell 2.2

Källa: Egen sammanställning av offentliga källor

ga.⁶ Företagen följs under ett kvartssekel från 1991 till 2015. Flera av de undersökta företagen har under den aktuella perioden genomgått sammanslagningar med företag baserade utanför Sverige, i dessa fall har vi följt den svenskbaserade föregångaren under åren före samgåendet. Aktiebolag som under hela eller delar av perioden tillhört koncerner vars huvudkontor ligger utanför Sveriges gränser har exkluderats.

⁶ Följande företag ingår i kartläggningen: Alfa Laval, Assa Abloy, Atlas Copco, Axfood, Electrolux, Ericsson, H&M, Handelsbanken, Investor, NCC, Nordea, Peab, PostNord, Sandvik, SAS, SCA, SEB, Securitas, Skanska, SKF, SSAB, Swedbank, Telia Sonera, Vattenfall, Volvo.

Andelar av VDarna med olika medborgarskap under olika tidsperioder Procent

	1991– 1995	1996– 2000	2001– 2005	2006– 2010	2011– 2015	1991– 2015
Svenska medborgare	99	99	85	86	82	89
Utländska medborgare	1	4	15	14	18	11
varav från övriga Norden	1	1	9	7	7	5

Tabell 2.3

Källa: Egen sammanställning av offentliga källor

I studien följs innehavarna av posten som verkställande direktör vid de undersökta företagen, och vilket medborgarskap dessa individer besitter. Uppgifter om innehavare av VD-posterna, samt dessas nationalitet och arbetslivsbakgrund har hämtats från företagets hemsidor, årsredovisningar, tidningsklipp samt flera utgåvor av *Vem är det: Svensk biografisk handbok*.

I den första delen av studien kartläggs hur stor andel av de verkställande direktörerna som var utländska medborgare. I de fall då mer än en person innehaft VD-posten i företaget under det aktuella året, så registreras genomgående den individ som hade positionen vid årets utgång.

Sammanställningen visar att i början av 1990-talet så var samtliga verkställande direktörer vid storföretagen svenska medborgare. Efter millennieskiftet började flera utländska medborgare inta de högsta positionerna i svenskt näringsliv. År 2015 var fyra av 25 VD:ar innehavare av ett utländskt pass. Tabellen nedan anger andelarna av VD:ar med svenskt respektive utländskt medborgarskap under olika tidsperioder, och den visar att det har skett en tydlig förändring under det gångna kvartsseket.

Sett över hela 25-årsperioden så kommer 11 procent av de verkställande direktörerna från ett annat land än Sverige, men under de senast fem åren har deras andel ökat och numera är knappt var femte (18 procent) verkställande direktör vid ett svenskt storföretag innehavare av ett icke-svenskt pass. Notervärt är dock den roll som våra nordiska grannländer spelar i förhållande till sin begränsade storlek. Nordbor står för nära hälften av de utländska inslagen.

Denna del av studien beskriver bara omfattningen av utländska in-

Antal VD-rekryteringar uppdelat på medborgarskap

	Hela tidsperioden	Fram till 2000	Från 2001
Svenska medborgare	104	58	46
Utländska medborgare	14	3	11
varav andra nordiska länder	9	2	7
Totalt	118	61	57

Tabell 2.4

Källa: Egen sammanställning av offentliga källor

Andel av VD-rekryteringarna som tillföll olika medborgarskapsgrupper Procent

	Hela tidsperioden	Fram till 2000	Från 2001
Svenska medborgare	88	95	81
Utländska medborgare	12	5	19
varav andra nordiska länder	8	3	12

Tabell 2.5

Källa: Egen sammanställning av offentliga källor

slag på den högsta posten inom svenska storföretag, men för att förstå det ökande inslaget måste vi gå vidare. I studiens andra del undersöks samtliga rekryteringar av personer som hållit VD-poster mellan 1991 och 2015 vid de 25 företagen. Sammanlagt omfattas 118 rekryteringar. Tabell 2.4 och 2.5 sammanfattar resultaten.

Det framkommer att på 1990-talet var det synnerligen ovanligt att en utländsk medborgare rekryterades som verkställande direktör på ett blågult storföretag. Endast var tjugonde VD-post gick till någon som inte hade ett svenskt pass. Från 2001 och framåt har det blivit betydligt vanligare. Knappt var femte, 19 procent, nyrekryterad VD kommer från ett annat land. Åter är det dock anmärkningsvärt att notera den höga andel av de utländska medborgarna som utgörs av andra nordbor. Två tredjedelar kommer från Danmark, Finland eller Norge.

Men betyder det här att svenska företag har börjat söka med ljus och

14 rekryteringar av utländska medborgare som storföretagen har gjort

Person	Företag	Medborgarskap	Rekrytering	Tillträdesår	Bakgrund och befattning innan tillträdet till VD-posten
Clausen, Christian	Nordea	Danmark	Intern	2007	Kom från danska Unibank, före tillträdet chef för Nordea Asset Management
Eriksen, Rolf	H&M	Danmark	Intern	2000	Anställdes av H&M 1986, innan tillträdet landschef för H&M Danmark
Graham, Stuart	Skanska	USA	Intern	2002	Kom från det amerikanska dotterbolaget Sordoni Skanska USA, före tillträdet vice VD
Johnstone, Tom	SKF	Storbritannien	Intern	2003	Anställdes av SKF:s brittiska dotterbolag 1977, före tillträdet vice VD
Krarpup, Thorleif	Nordea	Danmark	Intern	2001	Kom från danska Unibank, före tillträdet vice koncernchef
Leten, Ronnie	Atlas Copco	Belgien	Intern	2009	Anställdes av Atlas Copco 1985, före tillträdet affärsområdeschef
Lindegaard, Jörgen	SAS	Danmark	Extern	2001	Kom från VD-posten på GN Store Nord
Løseth, Øystein	Vattenfall	Norge	Intern	2010	Kom från det uppköpta bolaget Nuon, före tillträdet vice VD
Mazzalupi, Giulio	Atlas Copco	Italien	Intern	1997	Anställdes av Atlas Copco 1971, före tillträdet affärsområdeschef
McLoughlin, Keith	Electrolux	USA	Intern	2011	Anställdes 2003 som chef för Electrolux Vitvaror Nordamerika, före tillträdet vice VD
Reinås, Jan	SAS	Norge	Intern	1993	Anställdes av SAS Norge 1987, före tillträdet administrativ direktör vid SAS Norge
Reitan, Gunnar	SAS	Norge	Intern	2006	Anställdes av SAS Norge 1988, före tillträdet vice VD
Vang-Jensen, Frank	Handelsbanken	Danmark	Intern	2015	Anställdes av Handelsbanken 1998, före tillträdet vice VD och ansvarig för Handelsbanken i Sverige
von Koskull, Casper	Nordea	Finland	Intern	2015	Anställdes av Nordea 2010, före tillträdet chef för Nordeas storföretagsenhet

Tabell 2.6

Källa: Egen sammanställning av offentliga källor

lykta även utanför Sveriges gränser i jakt på nya toppchefer? Har det börjat växa fram en nordisk arbetsmarknad där företagsledartalanger kan hoppa från toppjobb på danska eller norska företag till svenska storföretag? För att besvara dessa frågor undersöks närmare de 14 rekryteringar av utländska medborgare som storföretagen har gjort. I tabell 2.6 redovisas resultaten.

Alla utom en av dessa rekryteringar var internrekryteringar. Vanligtvis har personen i fråga en lång historia inom det aktuella företaget. Av de fem icke-nordiska medborgarna – två amerikaner, en belgare, en italienare och en britt – som haft en topp-VD-post i Sverige så hade ingen jobbat mindre än åtta år inom koncernen när denne tillträdde VD-jobbet. Två av dem hade tillbringat mer än två decennier i koncernen innan de blev koncernchef. Samtliga kom till huvudkontoret från ett utländskt dotterbolag.

Bland medborgarna av andra nordiska länder kommer nästan alla från dotterbolag, uppköpta bolag eller ett annat nordiskt bolag som gått samman med det svenska företaget, och den nya sammanslagna koncernen har sedermera lokaliserat huvudkontoret till Sverige. Den enda externrekryterade utländska VDn är dansken Jörgen Lindegaard som blev koncernchef för SAS efter att tidigare varit VD på det danska teknologiföretaget GN Store Nord. Givet SASs samnordiska ägarstruktur, där svenska, norska och danska staten äger 21,4 procent, respektive 14,3 och 14,3 procent av bolaget, är det diskutabelt om detta med rätta kan beskrivas som ett exempel på ett svenskt företag som värvar en VD från utlandet. Bolaget har ändå sedan grundandet 1946 haft en historia av att varva toppchefer från de tre ägarländerna.

Ingen av de fjorton utländska medborgarna har varit verkställande direktör för mer än ett svenskt storföretag. Bland de 95 svenska medborgare som förekommer i studien är det nio som innehaft direktörs-posten i två av storföretagen.⁷ Ingen av de utländska VDarna är kvinna, och i hela sammanställningen förekommer bara tre kvinnor.⁸

7 Följande personer har varit verkställande direktör för två av de undersökta aktiebolagen: Gunnar Brock, Olof Faxander, Alf Göransson, Mats Jansson, Leif Johansson, Lars G. Nordström, Melker Schörling, Carl-Henric Svanberg, Michael Treschow.

8 Följande kvinnor har eller har haft VD-posten vid ett av de 25 storföretagen under det gångna kvartsseket: Annika Falkengren, Birgitta Johansson-Hedberg och Marianne Nivert.

Dags att lägga superstjärnemyten åt sidan

Bilden av toppdirektörskollegiet som framträder i kartläggningen liknar inte alls det som kan förväntas som resultat av en genuint global arbetsmarknad för företagsledare. Någon entydig trend åt det hållet finns det heller inte belägg för. VD-posterna har även på senare år åtta gånger av tio fyllts av en svensk medborgare. Bara var tionde VD-vakans gick till en icke-nordisk medborgare.

Vägarna till toppositionerna liknar inte heller de som modellen föreskriver. Utländska medborgare når svenska VD-poster via dotterbolag eller andra interna företagsgrenar utanför Sveriges kust. Det medför att de utländska medborgarnas inträde på ledande positioner inom det blågula näringslivet framstår som en konsekvens av att flera svenska koncerner blivit allt större och växt bortom hemlandets gränser, snarare än att svenska företag ger sig ut på talangjakt runtom i världen för att locka en ny vd. Den stereotypa bilden av företagsledare som kan ha ett VD-jobb på ett utländskt storföretag, för att nästa dag inta VD-stolen hos ett svenskt storföretag saknas det helt enkelt exempel på i denna kartläggning av Sveriges 25 största bolag.

Trots omvälvningarna av samhällsekonomi som globaliseringen medfört så sker utnämningar till verkställande direktör huvudsakligen inom en inhemsk kontext. Både vår och andras studier visar att nationella förmågor vinner i mer än 80 procent av fallen, och att utländska förmågor vanligtvis måste gå den långa vägen till topposterna. Orsakerna till det är säkerligen flera och mångfacetterade, men närmare studie av dessa ligger bortom ramen för detta kapitel. Faktumet får dock följer för hur direktörlöner bör förstås. Ökad internationell konkurrens om begåvade företagsledare är inte upphovet till koncernchefernas snabbt stigande löner och ersättningar. Företagsledarnas arbetsmarknadssituation liknar inte alls den som fotbollens största talanger står inför.

Förteckning och länkar till citerade forskningsrapporter

Bolchover, David (2013), *Global CEO Appointments: A Very Domestic Issue*, High Pay Centre, London, Storbritannien. Länk: http://highpaycentre.org/files/CEO_mobility_final.pdf

Coryon, Martin, Nuno Fernandes, Miguel Ferreira, Pedro Matos, Kevin Murphy (2011), *The Executive Compensation Controversy: A Transatlantic Analysis*, Institute for Compensation Studies, Cornell University, USA. Länk: <http://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1004&context=ics>

Greve, Peder (2009), *International Mobility in Executive Labour Markets*, Dissertation no. 3618, University of St. Gallen, Schweiz. Länk: [http://www1.unisg.ch/www/edis.nsf/SysLkpByIdentifier/3618/\\$FILE/dis3618.pdf](http://www1.unisg.ch/www/edis.nsf/SysLkpByIdentifier/3618/$FILE/dis3618.pdf)

Jenkins, Stephen P och Van Kerm, Philippe (2009) *The Measurement of Economic Inequality*, i Salverda, Wiemer, Nolan, Brian och Smeeding, Timothy M (red) "The Oxford Handbook of Economic Inequality", Oxford University Press, Oxford

Bilaga 1. Om rapportserien

Maktelitens inkomstutveckling och beskrivning av de elva maktgrupperna

DETTA ÄR **SEXTONDE** rapporten i LOs serie om maktelitens inkomstutveckling. Den första rapporten, Eliternas återkomst, kom 1999 och beskriver inkomstutvecklingen åren 1950–1995 för 200 elitpositioner i vårt samhälle. Detta urval har varit vägledande för rapporterna sedan dess. Flera av rapporterna innehåller också särskilda granskningar av inkomstutvecklingen för olika maktgrupper.

Nr	Namn	Utgivningsår	Specialstudie
1	Eliternas återkomst	1999	Åren 1950–1995
2	Eliterna mot nya höjder	2000	Alla börsens VDar
3	Eliterna flyger högre	2001	Internationell VD-jämförelse
4	Näringslivet ökar takten	2002	
5	Folkhemseliten drar ifrån	2003	Byråkraterna i Bryssel
6	Makteliten förbereder pensionen	2004	Samband VD-lön och företagets prestation samt VDs pensionskostnader
7	Näringslivets maktelit befäster positionen	2005	Bolagshandlarna/riskkapitalisterna
8	Makteliten litar på sig själv	2006	Bolagsstyrning och styrelsearvoden
9	Makteliten gör som de brukar	2007	Bolagsstyrning och private equity
10	Makteliten – mycket vill ha mer	2009	Riskkapitalisternas inkomster
11	Makteliten – alltid mer, aldrig nog	2011	Toppinkomster och rörliga ersättningssystem
12	Makteliten – kommer igen	2012	Toppinkomsttagarna internationellt
13	Makteliten – klyftorna består	2013	Välfärdsföretagen – en ny maktelit?
14	Makteliten – i en klass för sig	2014	Inkomskoncentration kan hota den finansiella stabiliteten
15	Makteliten – svävar ovanför	2015	Guldregn över bankdirektörerna

Urval och metod

Vårt urval omfattar 200 positioner i vårt samhälle inom olika maktsfärer (se nedan). På grund av sammanslagningar mellan fackförbund och mellan arbetstagarorganisationer har antalet positioner inom gruppen arbetsmarknadens parter minskat. Tre positioner har försvunnit när Industriförbundet gick ihop med Svenskt Näringsliv, när Sveriges kommuner och landsting bildades samt Unionen bildades 2008 av SIF och HTF.

Vi har begränsat oss till "den anställda eliten", det vill säga elitpositioner som bygger på ett anställningsförhållande och ger en löneinkomst. Vi jämför löneutvecklingen för denna elitgrupp med den för industriarbetaren. Det gör att kretsen stora kapitalägare inte ingår i vårt urval.

Vårt urval har i viss mån styrts av ambitionen att få fram en inkomstserie som börjar år 1950. Vi har i första hand valt positioner som funnits hela denna tidsperiod. Vissa positioner som inte fanns 1950 har lagts till efter hand. Det gäller bland annat gruppen media, där positionerna som chef och olika programchefer för SvT och TV4 har tillkommit.

Fokus för undersökningen är inkomstutvecklingen för de positioner vi valt att följa, inte för enskilda personer. Vi redovisar i rapporten den taxerade inkomsten för den person som respektive undersökningsår innehade positionen.

Källor

Namn och personuppgifter på de personer som innehade de granskade positionerna respektive år har vi hämtat från årsredovisningar, arkiv eller andra offentliga källor eller genom att kontakta företagen eller verksamheterna själva. Därefter har vi fått fram den taxerade inkomsten via offentliga register hos skattemyndigheten.

Maktgrupperna

För att få fram vårt ursprungsurval definierade vi elva viktiga maktgrupper i vårt samhälle och valde 10–50 positioner ur respektive grupp, sammanlagt 197 positioner (se bilaga).

Den största av de elva grupperna är *näringslivet* med 50 positioner, övriga innehåller 10 till 28 positioner (10 till 25 från 2008). Dessa tio övriga maktgrupper är var för sig för små för att det ska gå att dra några slutsatser om inkomstförändringar. Därför har vi i vår rapportserie

sammanfört dem till två huvudgrupper, den *byråkratiska* och den *demokratiska* eliten.

I den byråkratiska eliten ingår höga chefer inom statlig och privat verksamhet. Den demokratiska eliten består av folk- och förtroendevalda inom politiken, fackföreningsrörelsen, folkrörelserna och intresseorganisationer. *Näringslivet* eller *den ekonomiska eliten* med 50 positioner är vår tredje huvudgrupp.

➤ Demokratiska eliten:

Maktgrupperna Regering/riksdag och Folkrörelser, samt delar av grupperna Arbetsmarknadens parter (alla förtroendevalda) och Kommunerna (de högsta politikerna). Sammanlagt 51 positioner.

➤ Byråkratiska eliten:

Maktgrupperna Statlig verksamhet, Kommunala bolag, Överhets-samhället, Universitet/forskning, Ekonomer och Media, delar av maktgrupperna Arbetsmarknadens parter (ej förtroendevalda), kommunerna (högsta tjänstemännen). Sammanlagt 96 positioner

Industriarbetarlönen

Skälet till att vi valt just industriarbetarlönen som jämförelse är att denna lön finns redovisad i den offentliga lönestatistiken under hela undersökningsperioden.

För industriarbetarlönen har vi använt oss av Statistiska centralbyråns årliga redovisning av denna lön (B + C enligt SNI 2007 = tillverkningsindustri samt gruv och mineralutvinning, tidigare heter dessa C + D enligt SNI 2002). För år 2014 var den 342 847 kronor om året, eller 28 288 kronor i månaden (årslönen dividerad med 12,12).

Man kan också jämföra maktelitens inkomster med någon annan grupps löner till exempel genomsnittslönen för alla privata arbetare, som är något lägre än industriarbetarens, 26 773 kronor och 324 488 i årslön 2014. Den ekonomiska eliten tjänade med denna jämförelse 58,2 gånger mer och hela makteliten tjänade i snitt motsvarande 19,2 privata arbetarlöner. Man skulle också kunna jämföra med den lägsta avtalade lön en vuxen person utan gymnasieutbildning får i hotell och restaurangbranschen, 19 754 kronor per månad och 239 418 kronor i årslön.

Den ekonomiska eliten tjänade 76,9 gånger mer och hela makteliten tjänade 26,3 gånger mer än lönen för en okvalificerad arbetare i hotell och restaurang-branschen.

Genomsnittsinkomst och inkomsttak

I våra beräkningar använder vi genomsnittsinkomsten, det vill säga den sammanlagda inkomsten för positionerna i gruppen delat med antalet positioner. Vi får då en bild av inkomstläget för gruppen som helhet.

Nackdelen med denna metod är att enskilda positioner kan få ett mycket stort genomslag. Det gäller särskilt när beräkningarna, som i vårt fall, bygger på ett litet urval. Om en enskild person ett undersökningsår har kraftigt högre eller kraftigt lägre inkomst än övriga i gruppen kan genomsnittsinkomsten ge en något missvisande bild av gruppens faktiska inkomstläge.

Hittills har vi enbart stött på detta dilemma när det gäller gruppen Näringslivet, där enskilda positioner vissa undersökningsår har haft inkomster motsvarande långt över 200 industriarbetarlöner. För att inte dessa extrema inkomster ska få ett orimligt stort genomslag har vi satt ett "inkomsttak" på 200 industriarbetarlöner. Inkomster över den nivån finns alltså inte med i våra sammanställningar i tabeller och diagram. Hela inkomsten finns i Bilaga 4.

De elva maktgrupperna:

Näringslivet

- 50 positioner
- 5 Byggindustri
- 5 Pappersindustri
- 5 Handel
- 5 Stålintusti
- 10 Bank/ försäkringsbolag
- 10 Verkstadsindustri
- 10 Övriga

Näringslivet

50 positioner

Näringslivet representeras i vår undersökning av 50 positioner inom sju branscher – verkstad, stål, bygg, papper, försäkringsbolag/finansverksamhet/banker, handel samt en grupp ”övriga”.

Företagen är de största inom sina branscher respektive undersökningsår, mätt i antal anställda i Sverige och utomlands. Minst 30 av företagen finns också noterade bland de med störst marknadsvärde på Stockholmsbörsen, Nasdaq OMX.

I de fall då verkställande direktören bor/ skattar utomlands har vi letat i företagets årsredovisning, eller valt den högste Sverigechefen. Om ingen sådan identifierats har vi valt nästa företag på vår lista. År 2014 finns 6 VDar i svenska bolag som bor utomlands, men där inkomsten finns i företagets årsredovisningar. I dessa fall finns inga inkomster från andra bolagsengagemang eller kapitalinkomster med.

Regering och riksdag

22 positioner

- Statsministern, Utrikesministern
- Finansministern, Socialministern
- Försvarsministern, Arbetsmarknadsministern, Justitieministern,
- Talmannen
- Kabinettssekreteraren UD
- Statssekreterare finansdepartementet
- Statssekreterare försvarsdepartementet
- Ordföranden finansutskottet
- Ordföranden konstitutionsutskottet
- Ordföranden miljö o jordbruksutskottet
- Samt vice ordf i ovan tre utskott

Regering och riksdag

22 positioner

Landets högsta politiska företrädare tillhör naturligtvis makteliten. Vi har valt ut 22 viktiga poster: Statsministern, sex tunga ministerposter, talmannen, tre statssekreterare, ordförandena och vice ordförande i tre tunga utskott, partiledarna för de fyra övriga riksdagspartierna som funnits med sedan 1950 och parti-sekreteraren för Socialdemokraterna.

Partiledarna för

- Centern
- Folkpartiet
- Vänsterpartiet
- Socialdemokraterna

Partisekreteraren

- Socialdemokraterna

Arbetsmarknadens parter 25 positioner

I Sverige har parterna på arbetsmarknaden en viktig roll. Deras främsta företrädare bör därför räknas till makteliten.

Vi har med ordförandena i de tre fackliga centralorganisationerna LO, TCO och Saco och de åtta största förbunden, samt LOs andre ordförande.

Vidare ordföranden och VDN i de privata arbetsgivarernas huvudorganisation Svenskt Näringsliv, ett par tunga Svenskt Näringslivsförbund, den stora offentliga arbetsgivarorganisationen Sveriges Kommuner och Landsting och ekonomiansvariga i LO, IF Metall, Unionen, Sveriges Ingenjörer, svenskt Näringsliv, Teknikföretagen och Kommunförbundet. Industriförbundet var med till och med 2001 och Kommuner och Landsting var för sig till och med 2004. SIF och HTF gick ihop 2008 till Unionen.

Arbetsmarknadens parter

25 positioner

Ordförandena i huvudorganisationerna

LO, TCO, Saco, Svenskt Näringsliv
LOs vice ordförande
Svenskt Näringslivs vd och förhandlingschef

LO-förbunden

IF Metall, Kommunal, Byggnads
Handels

TCO-förbunden

Statstjänstemannaförbundet
Unionen

Saco-förbundet

Sveriges Ingenjör

Svenskt Näringslivs-förbunden

Teknikföretagen, Svensk Handel,
Sveriges Byggingustrier

Arbetsgivarorganisationen

Sveriges Kommuner och Landsting

Ekonomiansvariga i

LO, Svenskt Näringsliv, IF Metall,
Unionen, CF, Teknikföretagen, Sveriges
Kommuner och Landsting

Statliga verksamheter 10 positioner

Till denna grupp har vi valt ut posten som generaldirektör/VD för tio välkända statliga bolag, verk och styrelser.

Kommunerna 20 positioner

I denna grupp ingår den högste politikern (Kommunstyrelsens ordförande) och högste tjänstemannen (Stadsdirektören) i landets tio största (mätt i antal invånare) kommuner respektive undersökningsår. Kommunerna år 2014 är Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala, Linköping, Västerås, Örebro, Norrköping, Helsingborg och Jönköping.

Statliga verksamheter

10 positioner

Riksbanken
Posten
Telia Sonera
Statens Järnvägar
Trafikverket
Systembolaget, före 2009 Vin
och Sprit AB
Vattenfall
Riksrevisionsverket
Apoteket AB
Skatteverket

Överhettssamhället

11 positioner

Riksmarskalken
Ambassadörerna i
London och Washington
Ordförande HD
President Svea hovrätt
Ärkebiskopen
Biskopen i Lund
ÖB
Chefen för armén
Riksåklagaren
Kungen

Media

16 positioner

Chefredaktör/redaktionschef

Dagens Nyheter
DN ledarsida
DN debatt
Aftonbladet
AB politisk chefred.
GP
Expressen
Svenska Dagbladet
Veckans Affärer
Dagens Industri
TV4 Nyheter
SVT Aktuellt
Ekot

VD

SVT
Sveriges Radio
TV4

Kommunala/landstings-

kommunala verksamheter

12 positioner

Till den här maktgruppen har vi valt ut den högst ansvarige för områdena bostäder, socialvård, trafik och sjukvård i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Vi vill med den här indelningen få en bild av löneutvecklingen inom olika sektorer av den kommunala och landstingskommunala verksamheten.

Överhettssamhället

11 positioner

I den här gruppen har vi samlat höga positioner inom vad som kan kallas det traditionella överhettssamhället – hovet, domstolarna, kyrkan, militären och ambassaderna.

Media

16 positioner

Till den här gruppen har vi valt ut chefredaktörerna för landets största dagstidningar, Dagens Nyheter, Aftonbladet, Göteborgs Posten, Expressen och Svenska Dagbladet samt de två största affärstidningarna Veckans Affärer och Dagens Industri. Vidare cheferna för DN debatt och ledarsida samt Aftonbladets politiska chefredaktör.

I gruppen ingår chefer inom etermedia: radio- och TV-cheferna, cheferna för Ekot, Aktuellt och TV4 Nyheter samt VD på TV4.

Universitets/forskarvärlden 10 positioner

I denna grupp ingår rektorerna för högskolor och universitet med lite olika inriktning och i olika delar av landet: Uppsala Universitet, Handelshögskolan, Konstfack och Karolinska Institutet i Stockholm samt Chalmers tekniska högskola i Göteborg.

Vidare prefekten/chefen för institutionen för socialt arbete/ Socialhögskolan vid universitetet i Stockholm, nationalekonomiska institutionen vid universitetet i Uppsala och Stockholm och institutionen för företagsekonomi samt juridiska institutionen vid universitetet i Lund.

Universitets/forskarvärlden
10 positioner

Rektor för
Chalmers
Handelshögskolan Stockholm
Karolinska institutet
Konstfack
Socialhögskolan
Uppsala universitet

Professor/prefekt/chef
Nationalekonomiska institutionerna, Uppsala och Stockholms universitet
Institutionen för företagsekonomi, Lunds universitet
Juridiska institutionen, Lunds universitet

Ekonomer 10 positioner

Ekonomerna är den yrkeskår som under 80–90-talen starkast uttalat sig för en nedväxling av den svenska löneökningstakten. Självklart är det då intressant att se hur deras egna löner har utvecklats. Ekonomerna är också en grupp som under senare år stärkt sin ställning inom makteliten.

Vi har till den här gruppen valt cheferna för Stockholmbörsen (Nasdaq/OMX) och finansinspektionen, chefsekonomerna vid Nordea, Handelsbanken och SEB samt vid LO, TCO, Saco, Svenskt Näringsliv och Teknikföretagen.

Ekonomer
10 positioner

Chefen för
Stockholmsbörsen, Nasdaq OMX
Finansinspektionen

Chefsekonomerna på
Nordea
Handelsbanken
SEB
LO
TCO
Saco
Svenskt Näringsliv
Teknikföretagen

Folkrörelseorganisationer

11 positioner

General- eller förbunds-sekreterare för

Fotbollsförbundet
Riksidrottsförbundet
Friidrottsförbundet
Röda korset
IOGT/NTO
ABF

Ordförande eller förbundsordförande på

HSB
Hyresgästerna Riksförbund

VD för

LRF
Folketshus RO
KF

Folkrörelseorganisationer

11 positioner

Folkrörelserna är viktiga opinionsbildare i vårt land, och de som leder dem bör därför räknas till makteliten.

Vi har till den här gruppen valt fyra arbetarrörelseorganisationer (ABF, HSB, Folkets hus Riksorganisation och Hyresgästernas riksförbund), tre idrottsorganisationer (Fotbolls-, Friidrotts- och Riksidrottsförbundet), nykterhetsorganisationen IOGT/NTO, hjälporganisationen Röda Korset, Lantbrukarnas Riksförbund, LRF samt Kooperativa förbundet.

Bilaga 2. De elva maktgrupperna, årsinkomst i kronor 1950–2014

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettointkomst	Industriarbetarens lön i genomsnitt
NÄRINGSLIVET				
1950	50	134 784	157 508	6 040
1970	50	393 363	378 110	26 670
1980	49	739 873	630 811	69 470
1985	50	1 233 791	1 322 063	101 110
1990	50	2 496 563	2 476 962	150 340
1995	49	4 132 422	4 767 854	181 020
1998	50	5 627 414	6 703 884	210 300
1999	50	5 983 022	6 885 924	212 400
2000	50	6 913 211	10 260 525	221 086
2001	50	6 191 213	7 535 696	228 598
2002	50	6 658 939	7 246 638	239 930
2003	50	6 953 066	7 776 366	247 217
2004	50	7 412 665	8 051 461	254 160
2005	50	8 751 045	10 645 269	261 656
2006	50	8 774 965	11 572 120	269 030
2007	50	10 290 541	14 198 574	279 755
2008	50	11 305 653	14 024 149	291 458
2009	50	9 989 259	12 683 908	298 588
2010	50	10 973 177	14 092 293	307 234
2011	50	12 296 650	14 527 028	315 593
2012	50	12 142 007	14 932 773	328 235
2013	50	13 656 772	16 725 470	335 023
2014	50	15 589 272	18 416 917	342 847
REGERING/RIKSDAG				
1950	22	26 281	29 466	6 040
1970	23	142 457	140 374	26 670
1980	23	206 787	189 377	69 470
1985	23	268 007	245 810	101 110
1990	23	461 311	423 972	150 340
1995	24	604 647	600 458	181 020
1998	23	698 893	735 249	210 300
1999	22	781 367	840 529	212 400
2000	22	823 120	818 584	221 086
2001	22	841 734	828 600	228 598
2002	22	909 039	883 401	239 930
2003	22	909 039	883 401	247 217
2004	22	942 180	924 929	254 160
2005	22	988 957	930 401	261 656
2006	22	1 038 525	954 988	269 030
2007	22	1 444 326	1 916 515	279 755
2008	22	1 185 640	1 413 104	291 458
2009	22	1 221 398	1 412 212	298 588
2010	22	1 283 601	1 618 581	307 234
2011	22	1 305 206	1 610 152	315 593
2012	22	1 323 040	1 464 786	328 235
2013	22	1 317 896	1 523 063	335 023
2014	22	1 350 536	1 527 853	342 847

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräk- nad nettoin- komst	Industri- arbetarens lön i genomsnitt
ARBETSMARKNADENS PARTER				
1950	28	39 566	42 145	6 040
1970	29	155 845	144 265	26 670
1980	29	371 543	310 055	69 470
1985	29	576 355	482 392	101 110
1990	29	780 319	747 187	150 340
1995	29	1 016 880	1 057 229	181 020
1998	28	1 376 257	2 352 504	210 300
1999	28	1 326 740	1 787 309	212 400
2000	28	1 342 222	1 739 021	221 086
2001	28	1 335 258	1 714 900	228 598
2002	27	2 050 516	1 727 666	239 930
2003	27	1 639 933	1 337 693	247 217
2004	27	1 741 373	1 491 403	254 160
2005	26	1 896 906	2 115 689	261 656
2006	26	3 686 785	3 980 100	269 030
2007	26	2 165 949	2 436 103	279 755
2008	25	1 802 839	1 807 444	291 458
2009	25	1 958 608	1 982 629	298 588
2010	25	2 518 783	2 692 407	307 234
2011	25	2 398 671	2 429 527	315 593
2012	25	2 596 840	2 609 894	328 235
2013	25	1 986 406	2 070 260	335 023
2014	25	2 108 779	2 341 166	342 847
STATLIG VERKSAMHET				
1950	9	47 569	52 910	6 040
1970	10	183 221	191 479	26 670
1980	10	397 182	378 485	69 470
1985	10	603 759	591 456	101 110
1990	10	1 255 675	1 242 754	150 340
1995	10	2 591 249	2 516 258	181 020
1998	10	2 101 042	2 051 310	210 300
1999	10	2 352 651	2 314 744	212 400
2000	10	2 562 134	2 492 808	221 086
2001	10	2 776 443	2 643 446	228 598
2002	10	2 933 171	2 619 971	239 930
2003	10	3 223 874	3 025 751	247 217
2004	10	3 549 235	3 580 656	254 160
2005	10	4 284 159	4 382 236	261 656
2006	10	3 845 487	4 260 394	269 030
2007	10	4 306 108	4 636 020	279 755
2008	10	6 361 447	6 707 958	291 458
2009	10	6 753 762	6 958 109	298 588
2010	10	6 526 066	6 611 615	307 234
2011	10	6 041 050	6 062 198	315 593
2012	10	6 255 691	6 449 037	328 235
2013	10	6 283 715	6 274 987	335 023
2014	10	6 485 374	6 618 354	342 847

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettointkomst	Industriarbetarens lön i genomsnitt
KOMMUNER				
1950	20	27 366	28 197	6 040
1970	20	97 882	97 236	26 670
1980	20	213 551	195 640	69 470
1985	20	274 348	249 331	101 110
1990	20	468 308	418 604	150 340
1995	20	613 938	577 456	181 020
1998	20	697 072	688 533	210 300
1999	20	744 892	768 758	212 400
2000	20	770 829	810 352	221 086
2001	20	791 332	776 522	228 598
2002	20	815 175	794 980	239 930
2003	20	858 856	842 174	247 217
2004	20	876 235	878 581	254 160
2005	20	890 534	885 198	261 656
2006	20	916 992	919 890	269 030
2007	20	948 313	939 672	279 755
2008	20	1 024 620	996 373	291 458
2009	20	1 053 124	1 049 537	298 588
2010	20	1 102 922	1 151 308	307 234
2011	20	1 113 076	1 124 837	315 593
2012	20	1 216 797	1 119 692	328 235
2013	20	1 170 984	1 125 570	335 023
2014	20	1 404 051	1 362 788	342 847
KOMMUNALA BOLAG				
1950	12	28 153	28 847	6 040
1970	12	128 993	127 786	26 670
1980	12	266 698	239 921	69 470
1985	12	368 096	346 658	101 110
1990	12	573 706	546 295	150 340
1995	12	789 487	771 001	181 020
1998	12	898 992	935 182	210 300
1999	12	864 823	860 649	212 400
2000	12	960 009	958 916	221 086
2001	12	1 518 097	1 534 613	228 598
2002	12	986 953	952 864	239 930
2003	12	1 032 206	1 011 914	247 217
2004	12	1 039 124	1 014 186	254 160
2005	12	1 145 549	1 156 806	261 656
2006	12	1 189 734	1 163 487	269 030
2007	12	1 229 652	1 235 311	279 755
2008	12	1 230 448	1 288 905	291 458
2009	12	1 242 625	1 225 662	298 588
2010	12	1 296 789	1 317 734	307 234
2011	12	1 397 007	1 502 886	315 593
2012	12	1 433 839	1 395 768	328 235
2013	12	1 471 681	1 434 611	335 023
2014	12	1 542 905	1 529 968	342 847

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräk- nad nettoin- komst	Industri- arbetarens lön i genomsnitt
ÖVERHETTSSAMHÄLLET				
1950	10	26 344	35 984	6 040
1970	10	117 320	119 459	26 670
1980	11	306 913	304 070	69 470
1985	11	431 036	440 875	101 110
1990	11	752 116	722 226	150 340
1995	11	1 106 247	1 111 666	181 020
1998	11	679 352	1 185 456	210 300
1999	11	759 679	1 333 240	212 400
2000	11	903 913	1 528 986	221 086
2001	11	1 011 819	3 197 260	228 598
2002	11	1 122 545	1 195 831	239 930
2003	11	1 073 898	1 204 474	247 217
2004	11	1 043 212	967 851	254 160
2005	11	1 090 196	1 008 714	261 656
2006	11	1 140 023	1 652 982	269 030
2007	11	1 234 419	2 149 457	279 755
2008	11	1 248 272	1 976 159	291 458
2009	11	1 230 930	1 767 662	298 588
2010	11	1 178 850	2 695 826	307 234
2011	11	1 130 961	3 251 917	315 593
2012	11	1 532 349	2 567 125	328 235
2013	11	1 293 741	1 792 442	335 023
2014	11	1 262 215	1 816 168	342 847
UNIVERSITET/FORSKARVÄRLDEN				
1950	9	30 733	34 614	6 040
1970	10	126 765	126 768	26 670
1980	10	263 444	249 550	69 470
1985	10	318 933	317 917	101 110
1990	10	482 030	695 156	150 340
1995	10	993 002	1 090 650	181 020
1998	10	732 383	1 182 518	210 300
1999	10	769 494	1 147 579	212 400
2000	10	741 631	1 094 406	221 086
2001	10	807 930	1 051 537	228 598
2002	10	851 383	1 025 824	239 930
2003	10	936 849	1 055 255	247 217
2004	10	912 651	889 763	254 160
2005	10	909 297	953 018	261 656
2006	10	1 000 831	995 673	269 030
2007	10	992 423	1 107 068	279 755
2008	10	1 021 412	1 071 899	291 458
2009	10	1 127 773	1 147 531	298 588
2010	10	1 207 495	1 239 439	307 234
2011	10	1 284 170	1 308 016	315 593
2012	10	1 236 710	1 221 184	328 235
2013	10	1 398 302	1 410 489	335 023
2014	10	1 442 499	1 498 826	342 847

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettointkomst	Industriarbetarens lön i genomsnitt
MEDIA				
1950	11	37 594	37 123	6 040
1970	16	114 055	106 602	26 670
1980	15	222 279	192 406	69 470
1985	14	299 330	253 456	101 110
1990	16	645 993	588 967	150 340
1995	16	956 973	904 574	181 020
1998	16	1 119 953	1 093 682	210 300
1999	14	1 209 879	1 191 893	212 400
2000	16	1 157 269	1 230 863	221 086
2001	15	1 450 922	1 439 507	228 598
2002	16	1 471 096	1 461 530	239 930
2003	16	1 510 574	1 507 245	247 217
2004	16	1 567 448	1 548 676	254 160
2005	16	1 645 001	1 650 732	261 656
2006	16	1 823 917	1 824 215	269 030
2007	16	1 846 091	1 882 820	279 755
2008	16	1 920 985	1 904 379	291 458
2009	16	2 420 410	2 736 986	298 588
2010	16	2 156 306	2 248 238	307 234
2011	16	2 512 100	2 573 795	315 593
2012	16	2 340 735	2 293 971	328 235
2013	16	2 531 747	2 554 023	335 023
2014	16	2 347 772	2 301 609	342 847
EKONOMER				
1950	6	23 843	24 109	6 040
1970	8	112 009	107 244	26 670
1980	10	245 134	204 122	69 470
1985	10	365 702	324 185	101 110
1990	10	646 314	601 161	150 340
1995	10	1 020 174	997 336	181 020
1998	10	1 276 254	1 270 845	210 300
1999	9	1 410 096	1 455 807	212 400
2000	10	1 257 117	1 712 367	221 086
2001	10	1 346 831	1 346 254	228 598
2002	10	1 540 872	1 708 038	239 930
2003	10	1 634 982	1 813 642	247 217
2004	10	1 953 874	2 890 978	254 160
2005	10	2 116 910	2 379 619	261 656
2006	10	2 567 999	2 807 524	269 030
2007	10	3 044 279	3 221 716	279 755
2008	10	1 573 267	1 694 668	291 458
2009	10	1 796 291	1 870 894	298 588
2010	10	1 946 968	2 077 333	307 234
2011	10	2 377 026	2 419 572	315 593
2012	10	2 849 103	3 143 686	328 235
2013	10	2 801 943	3 059 368	335 023
2014	10	2 245 107	2 726 026	342 847

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräk- nad nettoin- komst	Industri- arbetarens lön i genomsnitt
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER				
1950	11	30 731	30 711	6 040
1970	10	143 231	140 770	26 670
1980	11	243 252	218 775	69 470
1985	11	401 130	367 979	101 110
1990	11	676 273	623 527	150 340
1995	11	915 252	902 989	181 020
1998	11	1 096 479	1 078 718	210 300
1999	11	1 067 091	1 055 732	212 400
2000	11	1 109 084	1 116 110	221 086
2001	11	1 419 748	1 259 488	228 598
2002	11	1 446 251	1 198 089	239 930
2003	11	1 324 976	1 288 993	247 217
2004	11	1 407 831	1 410 956	254 160
2005	11	1 457 056	1 452 862	261 656
2006	11	1 395 458	1 272 741	269 030
2007	11	1 435 212	1 455 180	279 755
2008	11	1 620 385	1 578 021	291 458
2009	11	1 549 419	1 508 250	298 588
2010	11	1 786 287	1 867 215	307 234
2011	11	1 513 934	1 518 395	315 593
2012	11	1 929 563	2 754 578	328 235
2013	11	1 849 791	1 873 984	335 023
2014	11	1 428 901	1 403 116	342 847
ALLA GRUPPER				
1950	188	59 432	67 299	6 040
1970	198	198 970	192 648	26 670
1980	200	388 498	340 039	69 470
1985	200	603 502	598 370	101 110
1990	202	1 109 933	1 088 183	150 340
1995	202	1 741 756	1 891 948	181 020
1998	201	2 185 373	2 638 903	210 300
1999	197	2 333 557	2 649 339	212 400
2000	200	2 581 167	3 546 137	221 086
2001	199	2 506 672	3 005 056	228 598
2002	199	2 715 830	2 809 429	239 930
2003	199	2 735 037	2 891 994	247 217
2004	199	2 932 300	3 102 704	254 160
2005	198	3 366 179	3 888 705	261 656
2006	198	3 637 096	4 431 638	269 030
2007	198	3 922 143	5 088 992	279 755
2008	197	4 195 405	4 960 342	291 458
2009	197	3 959 850	4 721 424	298 588
2010	197	4 286 895	5 237 674	307 234
2011	197	4 613 448	5 353 281	315 593
2012	197	4 678 264	5 515 917	328 235
2013	197	5 003 852	5 837 094	335 023
2014	197	5 494 463	6 293 549	342 847

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

**Bilaga 3. De elva maktgrupperna uppdelade på kön,
sammansräknad inkomst 1950–2014**

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
NÄRINGSLIVET						
1950	0		50	26,1	50	26,1
1970	0		50	14,2	50	14,2
1980	0		49	9,1	49	9,1
1985	0		50	13,1	50	13,1
1990	0		50	16,5	50	16,5
1995	0		49	26,3	49	26,3
1998	0		50	31,9	50	31,9
1999	0		50	32,4	50	32,4
2000	0		50	46,4	50	46,4
2001	1	29,5	49	33,0	50	33,0
2002	1	26,7	49	30,3	50	30,2
2003	2	14,8	48	31,5	50	30,8
2004	0		50	31,7	50	31,7
2005	0		50	40,7	50	40,7
2006	1	37,1	49	42,7	50	43,0
2007	2	62,1	48	47,1	50	50,8
2008	2	58,9	48	47,7	50	48,1
2009	2	30,1	48	43,0	50	42,5
2010	2	46,1	48	45,9	50	45,9
2011	2	40,2	48	46,3	50	46,0
2012	3	34,2	47	46,2	50	45,5
2013	3	65,2	47	48,9	50	49,9
2014	2	66,0	48	53,2	50	53,7
RIKSDAG						
1950	0		22	4,9	22	4,9
1970	0		23	5,3	23	5,3
1980	2	2,2	21	2,8	23	2,7
1985	3	1,9	20	2,5	23	2,4
1990	5	2,4	18	2,9	23	2,8
1995	7	3,2	17	3,4	24	3,3
1998	8	3,4	15	3,6	23	3,5
1999	6	3,3	16	4,2	22	4,0
2000	4	3,5	18	3,8	22	3,7
2001	4	3,7	18	3,6	22	3,6
2002	6	3,6	16	3,7	22	3,7
2003	6	3,6	16	3,7	22	3,7
2004	7	3,1	15	3,9	22	3,6
2005	8	3,3	14	3,7	22	3,6
2006	8	3,6	14	3,5	22	3,5
2007	8	4,2	14	8,4	22	6,9
2008	7	4,1	15	5,2	22	4,8
2009	6	4,0	16	5,0	22	4,7
2010	4	5,0	18	5,3	22	5,3
2011	5	4,5	17	5,3	22	5,1
2012	6	4,0	16	4,6	22	4,5
2013	7	4,0	15	4,8	22	4,5
2014	7	4,0	15	4,7	22	4,5

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
ARBETSMARKNADENS PARTER						
1950	0		28	7,0	28	7,0
1970	0		29	5,4	29	5,4
1980	0		29	4,5	29	4,5
1985	1	2,5	28	4,9	29	4,8
1990	1	2,8	28	5,0	29	5,0
1995	5	3,4	24	6,3	29	5,8
1998	6	4,1	22	13,1	28	11,2
1999	6	4,2	22	9,6	28	8,4
2000	7	3,6	21	9,3	28	7,9
2001	8	3,5	20	9,1	28	7,5
2002	8	3,9	19	8,6	27	7,2
2003	7	3,7	20	6,0	27	5,4
2004	8	5,5	19	6,0	27	5,9
2005	10	4,7	16	10,2	26	8,1
2006	8	3,6	18	19,8	26	14,8
2007	8	3,6	18	11,0	26	8,7
2008	9	4,4	16	8,5	25	6,2
2009	10	4,4	15	8,4	25	6,6
2010	9	4,5	16	12,7	25	8,8
2011	9	4,2	16	11,1	25	7,7
2012	7	4,0	18	9,5	25	8,0
2013	7	4,6	18	6,8	25	6,2
2014	9	6,6	16	7,0	25	6,8
STATLIG VERKSAMHET						
1950	0		9	8,8	9	8,8
1970	0		10	7,2	10	7,2
1980	0		10	5,4	10	5,4
1985	0		10	5,8	10	5,8
1990	0		10	8,3	10	8,3
1995	1	3,7	9	15,0	10	13,9
1998	2	4,3	8	11,1	10	9,8
1999	2	6,3	8	12,1	10	10,9
2000	1	4,7	9	12,0	10	11,3
2001	2	15,1	8	10,7	10	11,6
2002	2	13,9	8	10,2	10	10,9
2003	1	3,2	9	13,2	10	12,2
2004	0		10	14,1	10	14,1
2005	0		10	16,7	10	16,7
2006	1	4,8	9	17,1	10	15,8
2007	1	4,6	9	17,9	10	16,6
2008	1	4,6	9	25,1	10	23,0
2009	2	10,7	8	26,4	10	23,3
2010	2	8,0	8	24,9	10	21,5
2011	2	12	8	21,0	10	19,2
2012	2	12,2	8	21,5	10	19,6
2013	2	12,2	8	20,4	10	18,7
2014	3	10,8	7	22,9	10	19,3

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
KOMMUNER						
1950	0		20	4,7	20	4,7
1970	0		20	3,6	20	3,6
1980	0		20	2,8	20	2,8
1985	1	2,3	19	2,5	20	2,5
1990	1	3,2	19	2,8	20	2,8
1995	1	2,0	19	3,3	20	3,2
1998	3	3,2	17	3,3	20	3,3
1999	3	3,4	17	3,7	20	3,6
2000	4	3,0	16	3,8	20	3,7
2001	5	2,9	15	3,6	20	3,4
2002	7	2,8	13	3,6	20	3,3
2003	7	3,3	13	3,5	20	3,4
2004	8	3,5	12	3,5	20	3,5
2005	8	3,2	12	3,5	20	3,4
2006	8	3,4	12	3,4	20	3,4
2007	7	3,7	13	3,2	20	3,4
2008	8	3,6	12	3,3	20	3,4
2009	9	3,5	11	3,5	20	3,5
2010	7	3,8	13	3,7	20	3,7
2011	7	3,5	13	3,6	20	3,6
2012	6	3,3	14	3,5	20	3,4
2013	7	3,2	13	3,4	20	3,4
2014	6	5,2	14	3,5	20	4,0
KOMMUNALA BOLAG						
1950	0		12	4,8	12	4,8
1970	0		12	4,8	12	4,8
1980	0		12	3,5	12	3,5
1985	0		12	3,4	12	3,4
1990	0		12	3,6	12	3,6
1995	1	2,5	11	4,4	12	4,3
1998	2	2,1	10	4,7	12	4,4
1999	2	3,5	10	4,2	12	4,1
2000	1	4,8	11	4,3	12	4,3
2001	1	4,6	11	6,9	12	6,7
2002	1	4,4	11	3,9	12	4,0
2003	1	4,8	11	4,0	12	4,1
2004	1	5,3	11	3,9	12	4,0
2005	3	5,2	9	4,2	12	4,4
2006	2	5,1	10	4,2	12	4,3
2007	2	5,0	10	4,3	12	4,4
2008	3	4,1	9	4,5	12	4,4
2009	3	4,2	9	4,1	12	4,1
2010	3	4,2	9	4,3	12	4,3
2011	4	4,1	8	5,1	12	4,8
2012	4	4,1	8	4,3	12	4,3
2013	5	4,4	7	4,2	12	4,3
2014	5	4,6	7	4,4	12	4,5

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
ÖVERHETSSAMHÄLLET						
1950	0		10	6,0	10	6,0
1970	0		10	4,5	10	4,5
1980	0		11	4,4	11	4,4
1985	1	3,4	10	4,5	11	4,4
1990	1	4,1	10	4,9	11	4,8
1995	1	9,2	10	5,8	11	6,1
1998	1	2,4	10	6,0	11	5,6
1999	1	3,0	10	6,6	11	6,3
2000	1	2,9	10	7,3	11	6,9
2001	1	3,2	10	15,1	11	14,0
2002	1	2,6	10	4,9	11	5,0
2003	1	2,8	10	5,1	11	4,9
2004	1	3,1	10	3,9	11	3,8
2005	1	3,0	10	3,9	11	3,9
2006	1	2,8	10	3,9	11	6,1
2007	1	2,7	10	7,9	11	7,7
2008	1	3,6	10	7,1	11	6,8
2009	1	3,0	10	6,2	11	5,9
2010	2	3,7	9	9,9	11	8,8
2011	3	3,8	8	12,7	11	10,3
2012	3	4,0	8	9,2	11	7,8
2013	3	3,8	8	5,9	11	5,4
2014	3	4,2	8	5,7	11	5,3
UNIVERSITET/FORSKARVÄRLDEN						
1950	0		9	5,7	9	5,7
1970	0		10	4,8	10	4,8
1980	1	2,2	9	3,7	10	3,6
1985	0		10	3,1	10	3,1
1990	1	2,0	9	4,9	10	4,6
1995	1	3,4	9	6,3	10	6,0
1998	1	2,0	9	6,0	10	5,6
1999	1	2,3	9	5,8	10	5,4
2000	1	2,1	9	5,3	10	5,0
2001	1	4,3	9	4,6	10	4,6
2002	1	2,4	9	4,5	10	4,3
2003	0		10	4,3	10	4,3
2004	1	4,0	9	3,5	10	3,5
2005	1	5,9	9	3,4	10	3,6
2006	1	4,6	9	3,6	10	3,7
2007	2	4,7	8	3,8	10	4,0
2008	2	4,4	8	3,5	10	3,7
2009	2	5,4	8	3,4	10	3,8
2010	2	5,7	8	3,6	10	4,0
2011	2	6,0	8	3,7	10	4,1
2012	6	3,7	4	3,8	10	3,7
2013	5	3,7	5	4,7	10	4,2
2014	5	4,0	5	4,8	10	4,4

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
MEDIA						
1950	1	4,9	10	6,3	11	6,1
1970	1	3,2	15	4,0	16	4,0
1980	3	2,4	12	2,9	15	2,8
1985	1	3,7	13	2,4	14	2,5
1990	3	2,3	13	4,3	16	3,9
1995	5	3,8	11	5,5	16	5,0
1998	2	4,3	14	5,3	16	5,2
1999	3	5,6	11	5,6	14	5,6
2000	4	5,3	12	6,0	16	5,6
2001	5	5,1	10	6,9	15	5,9
2002	5	6,6	11	5,9	16	6,1
2003	7	7,1	9	5,3	16	6,1
2004	5	7,6	11	5,4	16	6,1
2005	6	6,1	10	6,4	16	6,3
2006	6	7,2	10	6,5	16	6,8
2007	6	5,9	10	7,2	16	6,7
2008	7	6,1	9	6,9	16	6,5
2009	6	7,9	10	9,9	16	9,2
2010	6	7,0	10	7,5	16	7,3
2011	6	7,9	10	8,3	16	8,2
2012	7	6,2	9	7,6	16	7,0
2013	7	7,2	9	7,9	16	7,6
2014	6	5,6	10	7,4	16	6,7
EKONOMER						
1950	0		6	4,0	6	4,0
1970	0		8	4,0	8	4,0
1980	0		10	2,9	10	2,9
1985	0		10	3,2	10	3,2
1990	0		10	4,0	10	4,0
1995	0		10	5,5	10	5,5
1998	1	6,8	9	6,0	10	6,0
1999	1	9,7	8	6,5	9	6,9
2000	1	19,4	9	6,4	10	7,7
2001	1	10,1	9	5,4	10	5,9
2002	1	10,8	9	6,7	10	7,1
2003	2	12,3	8	6,1	10	7,3
2004	2	32,5	8	6,1	10	11,4
2005	2	3,8	8	10,4	10	9,1
2006	2	4,5	8	11,9	10	10,4
2007	2	5,4	8	13,0	10	11,5
2008	1	5,7	9	5,8	10	5,8
2009	2	3,5	8	7,0	10	6,3
2010	2	4,1	8	7,4	10	6,8
2011	1	6,6	9	7,8	10	7,7
2012	1	7,9	9	9,8	10	9,6
2013	2	6,4	8	9,8	10	9,1
2014	2	7,0	8	8,2	10	8,0

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER						
1950	0		11	5,1	11	5,1
1970	0		10	5,3	10	5,3
1980	0		11	3,1	11	3,1
1985	0		11	3,6	11	3,6
1990	0		11	4,1	11	4,1
1995	2	3,8	9	5,2	11	5,0
1998	1	2,5	10	5,4	11	5,1
1999	2	3,4	9	5,3	11	5,0
2000	2	3,3	9	5,4	11	5,0
2001	3	3,5	8	6,3	11	5,5
2002	3	3,4	8	5,6	11	5,0
2003	3	3,6	8	5,8	11	5,2
2004	3	4,0	8	6,1	11	5,6
2005	3	3,4	8	6,3	11	5,6
2006	3	3,5	8	5,2	11	4,7
2007	3	3,9	8	5,7	11	5,2
2008	2	3,8	9	5,8	11	5,4
2009	2	3,7	9	5,3	11	5,1
2010	2	3,9	9	6,6	11	6,1
2011	3	3,8	8	5,2	11	4,8
2012	3	3,4	8	10,2	11	8,4
2013	4	3,2	7	7,0	11	5,6
2014	4	3,2	7	4,6	11	4,1
ALLA						
1950	1	4,9	187	11,2	188	11,1
1970	1	3,2	197	7,2	198	7,2
1980	6	2,3	194	5,0	200	4,9
1985	7	2,5	193	6,0	200	5,9
1990	12	2,6	190	7,5	202	7,2
1995	24	3,6	178	11,4	202	10,4
1998	27	3,6	174	13,9	201	12,5
1999	27	4,2	170	14,0	197	12,5
2000	26	4,4	174	17,8	200	16,0
2001	32	5,5	167	14,6	199	13,1
2002	36	5,3	163	13,1	199	11,7
2003	39	5,1	160	13,3	199	11,7
2004	36	6,1	163	13,6	199	12,2
2005	42	4,3	156	17,7	198	14,9
2006	40	5,8	158	19,3	198	16,5
2007	42	7,1	156	21,2	198	18,2
2008	43	6,9	154	20,3	197	17,0
2009	45	5,9	152	18,7	197	15,8
2010	41	6,9	156	19,7	197	17,0
2011	45	6,5	152	20,0	197	17,0
2012	48	6,5	149	20,1	197	16,8
2013	52	8,3	145	20,7	197	17,4
2014	52	7,7	145	22,6	197	18,3

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Bilaga 4. Makteliten samtliga positioner, inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 2014 i kronor

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
NÄRINGSLIVET, VD		
Skanska Sverige	25 118 347	27 649 583
NCC	7 802 720	8 004 261
Peab**	5 992 000	5 992 000
JM	9 951 394	11 454 154
Svevia	4 105 357	6 351 788
SCA	23 658 067	24 609 392
Holmen	6 014 295	6 007 040
Södra Skogsägarna	11 866 296	11 485 271
Billerud	13 412 045	13 518 986
Stora Enso	9 959 280	11 436 223
H & M***	12 575 675	130 800 214
KF	2 338 797	2 196 011
ICA AB	13 416 273	13 883 868
Axfood	8 945 470	10 269 499
IKEA AB	2 089 265	1 928 151
SSAB	8 503 887	8 410 239
Boliden	7 995 894	8 505 376
LKAB	4 956 899	4 863 617
Stena Metall	11 804 775	12 073 783
Ovako**	5 469 100	5 469 100
Nordea	19 533 898	20 156 755
SEB	31 620 493	35 702 175
Swedbank	11 118 140	11 883 548
Handelsbanken	11 460 899	11 555 163
If Skadeförsäkring	20 200 792	21 694 462
Lundbergsföretagen***	6 310 000	478 695 584
Ratos**	9 136 437	9 563 873
Kinnevik Investment**	17 690 000	17 690 000
Industrivärden	13 066 912	13 026 248
Investor	14 761 629	17 268 726
ABB Sverige	4 255 463	4 320 394
Volvo Group	20 482 001	20 610 007
SKF	12 808 511	13 748 549
Sandvik	13 488 466	13 882 112
Assa Abloy	8 794 531	18 764 831
Scania	13 806 121	16 347 095
Atlas Copco	24 512 752	24 820 320
Alfa Laval	16 155 456	18 852 286
Hexagon**	31 995 600	31 995 600
Electrolux	5 421 550	6 048 485
Autoliv Inc	53 745 737	61 902 560
Ericsson	31 729 075	32 436 042
Astrazeneca Sverige	6 614 411	6 691 331
Melker Schörling	5 485 884	6 076 063
Elekta	3 469 801	3 256 920
Swedish Match	9 484 152	10 278 618
Millicom International Cellular**	25 258 520	25 258 520
Lundin petroleum**, ***	100 828 280	100 828 280
Getinge	26 635 277	28 227 660
Tele2	18 617 000	18 970 969
MEDEL med 3 på max 200	15 689 272	18 416 917
MEDIAN	11 835 536	13 272 617

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
REGERING/RIKSDAG		
Statsminister	2 083 055	2 083 605
Utrikesminister	1 397 012	1 600 483
Finansminister	1 512 075	1 477 215
Socialminister	1 610 637	1 649 108
Försvarsmister	1 477 994	1 458 755
Arbetsmarknadsminister	1 484 257	1 466 813
Justitieminister	1 468 455	1 395 982
Kabinettsekreterare UD	1 414 019	1 598 210
Statssekreterare Finansdepartementet	1 325 166	1 527 133
Statssekreterare Försvarsdepartementet	1 398 083	1 429 045
Talman	1 576 418	5 306 820
Ordf Finansutskottet	1 404 797	1 375 235
Ordf Konstitutionsutskottet	1 021 745	847 356
Ordf Miljö och jordbruksutskottet	851 614	813 513
Partiledare Centerpartiet	1 805 386	1 725 908
Partiledare Folkpartiet	1 577 827	1 558 005
Partiledare Vänsterpartiet	737 025	722 727
Partiledare Socialdemokraterna	1 564 349	1 553 364
Partisekreterare Socialdemokraterna	1 418 158	1 350 821
Vice ordf Finansutskottet	901 190	879 306
Vice ordf Konstitutionsutskottet	841 801	903 971
Vice ordf Miljö- och jordbruksutskottet	841 723	889 393
MEDEL	1 350 536	1 527 853
MEDIAN	1 416 089	1 462 784
ARBETSMARKNADENS PARTER		
Svenskt Näringsliv, ordförande	4 591 354	5 714 640
Svenskt Näringsliv, VD	8 440 630	8 549 333
Svenskt Näringsliv, förhandlingschef	3 854 673	7 959 083
Svenskt Näringsliv, ekonomichef	2 493 679	2 309 469
Teknikföretagen, VD	6 492 686	6 995 837
Teknikföretagen, ekonomichef	860 397	810 259
Svensk Handel, VD	2 119 600	2 587 569
Sveriges Byggindustrier, VD	2 199 666	2 176 907
Sveriges Kommuner o Landsting, VD	2 298 038	2 294 609
Sveriges Kommuner o Landsting, ekonomichef	929 592	907 507
LO, ordförande	1 199 475	1 125 127
LO, vice ordförande	1 032 209	1 025 059
LO, ekonomichef	1 449 559	1 427 847
IF Metall, ordförande	931 786	981 167
IF Metall, ekonomichef	1 211 155	1 182 392
Byggnadsarbetareförbundet, ordförande	964 968	956 898
Handelsanställdas förbund, ordförande	1 031 412	1 053 851
Kommunalarbetareförbundet, ordförande	1 090 670	1 103 838
TCO, ordförande	1 423 732	1 385 095
Unionen, ordförande	1 385 338	1 295 349
Unionen, ekonomichef	1 045 135	1 049 206
Statstjänstemannaförbundet, ordförande	1 023 616	978 861
Saco, ordförande	1 784 868	1 713 819
Sveriges Ingenjörer, ordförande	1 467 372	1 579 107
Sveriges Ingenjörer, ekonomichef	1 397 854	1 366 321
MEDEL	2 108 779	2 341 166
MEDIAN	1 397 854	1 366 321

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
STATLIG VERKSAMHET		
Riksbanken	2 764 650	2 897 456
Posten*	9 126 004	9 204 645
Telia*	14 300 015	14 805 372
SJ	4 815 461	4 715 461
Trafikverket	2 152 765	2 110 788
Systembolaget	4 981 784	5 101 984
Vattenfall**	19 143 000	19 143 000
Riksrevisionen	1 558 371	1 716 671
Apoteket AB	4 354 850	4 296 207
Skatteverket	1 656 842	2 191 954
MEDEL	6 485 374	6 618 354
MEDIAN	4 585 156	4 505 834
KOMMUNER		
KS ordförande, Stockholm	1 530 394	1 511 865
Stadsdirektör Stockholm	5 972 809	5 888 921
KS ordförande, Göteborg	1 066 536	1 004 964
Stadsdirektör Göteborg	1 395 256	1 417 870
KS, ordförande Malmö	994 058	970 771
Stadsdirektör Malmö	1 354 677	1 264 680
KS ordförande, Uppsala	1 093 407	1 041 197
Stadsdirektör Uppsala	1 572 412	1 585 753
KS ordförande, Linköping	886 089	850 057
Kommundirektör Linköping*	1 194 379	1 162 769
KS ordförande, Västerås	868 299	856 935
Stadsdirektör Västerås	1 602 711	1 550 448
KS ordförande, Örebro	729 990	701 666
Kommundirektör Örebro	1 445 228	1 387 229
KS ordförande, Norrköping	942 546	953 094
Kommundirektör Norrköping	1 185 065	1 201 559
KS ordförande, Helsingborg	927 339	867 813
Stadsdirektör, Helsingborg	1 561 161	1 504 454
KS ordförande, Jönköping	708 961	647 178
Stadsdirektör, Jönköping	1 049 712	886 535
MEDEL	1 404 051	1 362 788
MEDIAN	1 139 236	1 101 983
KOMMUNALA BOLAG, HÖGSTA TJÄNSTEMAN		
Stockholm, bostäder	1 718 099	1 662 958
Stockholm, social omsorg	1 238 319	1 212 173
Stockholm, trafik	2 104 411	2 191 518
Stockholm, sjukvård	2 524 161	2 542 320
Göteborg, bostäder	1 660 148	1 649 637
Göteborg, social omsorg	1 090 922	1 052 727
Göteborg, trafik	1 219 965	1 235 315
Göteborg, sjukvård	1 418 268	1 384 657
Malmö, bostäder	1 480 803	1 466 862
Malmö, social omsorg	941 727	913 551
Malmö, trafik	1 703 174	1 676 128
Malmö, sjukvård	1 414 864	1 371 773
MEDEL	1 542 905	1 529 968
MEDIAN	1 449 536	1 425 760

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
ÖVERHETSSAMHÄLLET		
Kungen		5 784 962
Riksmarskalken	1 303 759	1 286 848
Ambassadör London	1 162 857	1 333 491
Ambassadör Washington*	1 892 271	2 011 096
Ordförande HD	1 733 170	1 756 736
Svea Hovrätt, President	1 565 596	1 505 483
Riksåklagaren	1 362 647	1 504 703
Ärkebiskopen	1 244 859	1 244 900
Biskop Lund	868 213	825 716
ÖB	1 796 961	1 732 781
Arméchefen	976 034	991 131
MEDEL	1 264 215	1 816 168
MEDIAN	1 303 759	1 504 703
UNIVERSITET/FORSKNING		
Rektor Chalmers	2 289 900	2 462 274
Rektor Handelshögskolan	3 373 389	3 708 151
Rektor Karolinska institutet	1 717 606	1 668 260
Rektor Konstfack	963 963	960 748
Prefekt Socialhögskolan	707 149	659 185
Rektor Uppsala universitet	1 530 933	1 801 540
Prefekt nationalekon. inst. Uppsala	1 080 324	1 064 004
Prefekt nationalekon. inst. Sthlm	911 261	885 231
Prefekt företagsekon. inst. Lund	896 054	822 576
Prefekt juridiska fakulteten, Lund	954 412	956 292
MEDEL	1 442 499	1 498 826
MEDIAN	1 022 144	1 012 376
EKONOMER, CHEFSEKONOM eller motsvarande		
Stockholmsbörsen/Nasdaq OMX, VD	3 520 428	3 534 265
Finansinspektionen, GD	1 540 749	1 457 832
Nordea	2 864 807	3 082 585
Handelsbanken	2 216 427	2 245 292
SEB	5 823 546	8 668 599
LO	1 089 276	991 972
TCO	908 378	919 388
Saco	1 201 584	1 166 257
Svenskt Näringsliv	1 690 733	1 704 533
Teknikföretagen	1 595 142	3 489 533
MEDEL	2 245 107	2 726 026
MEDIAN	1 642 938	1 974 913

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
MEDIA, CHEFER eller TONGIVANDE JOURNALIST		
DN chefredaktör	3 102 137	2 607 158
Aftonbladet chefredaktör	4 813 397	4 762 733
Veckans Affärer chefredaktör	845 205	768 575
DI chefredaktör	2 776 521	2 631 081
Sveriges Radio VD	2 417 449	2 400 946
SVT VD	2 852 655	2 673 168
Aktuellt redaktionschef	1 504 205	1 465 259
Ekot redaktionschef	1 045 595	1 018 671
TV4 VD	7 185 642	7 463 912
Svenska Dagbladet chefred	2 187 175	2 415 838
DN, ledarsidan	991 732	937 873
DN debattredaktör	921 764	915 293
GP chefredaktör	1 656 723	1 636 047
Expressen, chefredaktör	2 764 192	2 664 178
TV4 Nyheter chefredaktör	1 074 560	1 060 054
Aftonbladet politisk chefredaktör	1 425 403	1 404 955
MEDEL	2 347 772	2 301 609
MEDIAN	1 921 949	2 018 497
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER		
LRF, VD	2 794 282	2 510 939
HSB, ordförande	1 677 372	1 651 652
HRF, förbundsordförande	1 191 781	1 160 006
Folkets Hus och Parker, VD	1 138 261	1 115 377
Fotbollsförbundet, generalsekreterare	1 480 068	1 917 293
Riksidrottsförbundet, generalsekreterare	1 021 685	1 018 043
Fräidrottsförbundet, generalsekreterare	825 973	748 437
Röda Korset, generalsekreterare	1 165 243	1 092 104
IOGT/NTO, generalsekreterare	979 151	942 475
ABF, förbundssekreterare	1 105 295	1 081 942
KF, VD	2 338 797	2 196 011
MEDEL	1 428 901	1 403 116
MEDIAN	1 165 243	1 115 377
Extra utöver de 197 positionerna i makteliten		
Elektrikerna, ordförande	945 970	919 641
Fastighets, ordförande	789 500	790 122
GS, ordförande	789 964	785 282
Hotell o Restaurang, ordförande	1 136 001	1 119 327
Livsmedels, ordförande	777 070	718 461
Musikerna, ordförande	825 395	779 624
Mälarna, ordförande	903 800	890 120
Pappers, ordförande	749 535	782 146
Seko, ordförande	1 217 936	1 159 191
Transport, ordförande	754 817	745 950
MEDEL	888 999	868 986
MEDIAN	807 680	787 702

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
VDar i företag där LO har stort inflytande		
Folksam	5 715 566	5 691 761
AMF	7 232 986	7 099 682
AFA försäkring	3 574 834	3 513 212
Fora	3 742 373	4 103 533

Källa: Skatteverket

- * inkomst och position för år 2013 på grund av ej anställd hela året eller annan orsak.
- ** inkomst från årsredovisningen.
- *** 200 industriarbetarlöner i beräkningarna 68 569 400.

Tidigare rapporter i LOs serie om den svenska makteliten

1	Eliternas återkomst (1999)	ISBN 91-566-1615-5
2	Eliterna mot nya höjder (2000)	ISBN 91-566-1707-0
3	Eliterna flyger högre (2001)	ISBN 91-566-1768-2
4	Näringslivet ökar takten (2002)	ISBN 91-566-1887-5
5	Folkhemseliten drar ifrån (2003)	ISBN 91-566-1468-3
6	Makteliten förbereder pensionen (2004)	ISBN 91-566-2084-5
7	Näringslivets maktelit befäster positionen (2005)	ISBN 91-566-2194-9
8	Makteliten litar på sig själv (2006)	ISBN 91-566-2281-3
9	Makteliten gör som de brukar (2007)	ISBN 91-566-2384-3
10	Makteliten – mycket vill ha mer (2009)	ISBN 978-91-566-2536-7
11	Makteliten – alltid mer, aldrig nog (2011)	ISBN 978-91-566-2689-0
12	Makteliten – kommer igen (2012)	ISBN 978-91-566-2744-6
13	Makteliten – klyftorna består (2013)	ISBN 978-91-566-2867-2
14	Makteliten – i en klass för sig (2014)	ISBN 978-91-566-2951-8
15	Makteliten – svävar ovanför (2015)	ISBN 978-91-566-3062-0

DEN KRETS LÖNTAGARE som har de högsta befattningarna inom näringsliv, politik, ekonomi och andra viktiga samhällsområden finns inte med i den offentliga lönestatistiken. Det finns inte någon samlad och systematiserad kunskap om hur den svenska maktelitens inkomster har utvecklats över tiden. Den här rapportserien är ett försök att avhjälpa den bristen.

Det här är den sextonde rapporten i LOs serie om maktelitens inkomstutveckling. I år följs tidsserien från 1950 upp med 2014 års inkomster.

Dessutom belyses direktörernas globala arbetsmarknad.